

EXAMENSARBETE

Våren 2011

Sektionen för lärarutbildning

Kriminologi III

Trygghet i skolan

En kvantitativ studie om den upplevda tryggheten bland elever i årskurs 9

Författare

Karolina Fastrup

Johanna Holmgren

Handledare

Miguel Inzunza

Examinator

Joakim Thelander

Förord:

Vi vill tacka vår handledare Miguel Inzunza för hans stöd under vårt examensarbete. Vi vill även rikta ett stort tack till skolorna som gjorde det möjligt att genomföra vår enkätundersökning.

Sammanfattning

Syftet med vår undersökning är att se om det går att förbättra tryggheten i skolmiljön samt utanför skolan, och att få en bättre överblick på vad ungdomar själva tycker om trygghet och hur mycket den spelar in på deras tillvaro. För att kunna redogöra för hur eleverna ställer sig till begreppet trygghet och vad det innebär, har vi använt oss utav en kvantitativ undersökningsmetod där enkätundersökning med sammanlagt 2 högstadieskolor i årskurs 9 i norra och södra Sverige ligger som grund för vårt forskningsresultat. Vi sammanställde och analyserade vårt material med SPSS. I resultatet så visade sig att majoriteten av eleverna kände sig trygga i och omkring skolan. Vi fann även att det fanns samband mellan några utav variablerna, bl.a. fanns det ett samband mellan elevernas trygghetskänsla och deras betyg. Vi fann även ett samband mellan elevernas trygghetskänsla och deras tidigare utsatthet för våld.

Nyckelord: skola, trygghet, otrygghet, ungdomar, brottsförebyggande

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1:1 Problemformulering	1
1:2 Syfte med frågeställningar.....	1
1:3 Frågeställningar	1
2. Litteratur och teori	2
2:1 Trygghet	2
2:2 Skolverket om trygghet och studiero i skolan	3
2:3 Tidigare forskning	3
2:4 Brottsprevention som begrepp och samhällsfenomen	4
2:5 Social och situationell prevention	5
2:6 Broken Windows	6
2:7 Rutinaktivitetsteorin	7
4. Metod	8
4:1 Informationsökning.....	9
4:2 Enkätformulär.....	9
4:2:1 Bakgrundsfrågor.....	10
4:3 Analys av materialet.....	11
4:4 Population & urval	12
4:5 Reliabilitet & validitet	13
4:6 Metodologisk reflektion	14
4:7 Bortfall	14
4:7:1 Externt bortfall	15
4:7:2 Internt bortfall	15
4:8 Generalisering	15
4:9 Etiska reflektioner	16
5. Resultat	17
5:1 Hur trygga känner sig eleverna i sin skolmiljö utifrån faktorerna kön, skolområde och tidigare erfarenheter av fysiskt och psykiskt våld?.....	17
5:2 Hur trygga känner sig eleverna på väg till och från skolan & vilka färdstätt är det som är vanligast? ...	18
5:3 Finns det något samband mellan elevernas betyg och deras trygghet & trivsel?	19
5:4 Finns det brottsförebyggande åtgärder i och omkring skolan?	20
5:5 Går det att förbättra trygghetskänslan i och omkring skolans miljö?.....	21

6. Diskussion.....	22
6:1 Elevernas trygghetskänsla i skolmiljö	22
6:2 Elevernas trygghetskänsla på väg till och från skolan.....	23
6:3 Sambandet mellan elevernas trygghetskänsla och deras betyg	23
6:4 De brottsförebyggande åtgärderna.....	24
6:5 Förbättra trygghetskänsla	24
7. Referenslista.....	27
7:1 Litteratur	27
7:2 Artiklar	27
7:3 Internetkällor	27
8. Bilagor	29
8:1 Bilaga 1 Enkäten.....	29
8:2 Bilaga 2 Tabeller & diagram	32

1. Inledning

1:1 Problemformulering

Den 28 januari 2011 skrev barnombudsmannen Fredrik Malmberg ett inlägg på sin blogg som heter *Skolan är en otrygg arbetsplats*, där han bland annat skriver om mobbning och hur vi alla har en skyldighet att agera för att förebygga och åtgärda mobbning (Malmberg 2011). Då skolan upplevs som en otrygg arbetsplats utifrån lärarnas perspektiv, kan det lätt påverka eleverna att också känna sig otrygga.

Vi tror att högstadiet kan vara en jobbig tid för många elever med bland annat känslor av osäkerhet och otrygghet. I dagens samhälle så är trygghet ett ämne som dyker upp allt mer både i skolan och i hemmet, man känner sig allt mer otrygg i vardagen och på något vis så har det blivit vardagsmat att känna sig otrygg ute i samhället. Enligt brå:s nationella trygghetsundersökning gjord 2010 ”Om utsatthet, trygghet och förtroende”, skriven av Anna Frenzel, Åsa Irlander och Annika Töyrä, är åldern en av faktorerna för hur trygg eller otrygg man känner sig. Det är mest ungdomar och unga vuxna som oftast uppger att de känner sig otrygga när de vistas ute (Frenzel, Irlander & Töyrä 2011, s. 13). Vi tycker att det är relevant att ta reda på mer fakta om ämnet och ta del av ungdomars syn på trygghet i skolmiljön.

Vi vill göra en enkätundersökning bland elever i klass 9 på 2 högstadieskolor i Sverige. Studien kommer att bli en form av en trygghetsundersökning där vi kommer att fråga om säkerhet, både inom skolan men även utanför skolmiljön. Vi anser att denna undersökning är intressant och relevant ur ett kriminologiskt perspektiv. Vi vill i vår forskning lyfta fram problemen och de brottsförebyggande åtgärder kring trygghet som rör skolmiljön.

1:2 Syfte med frågeställningar

Syftet med vår undersökning är att belysa ungdomarnas upplevda trygghet i skolan. Vi vill även undersöka om det går att förbättra tryggheten i skolmiljön samt utanför skolan samt få en bättre överblick på vad ungdomar själva tycker om trygghet och hur mycket den spelar in på deras tillvaro. Genom att se förekomsten av faktiska handlingar och erfarenheter samt upplevelser kan vi närma oss temat. Tillgången kan bli ett problem då vissa elever kan vara under 15 år vilket gör att vi kan komma att behöva underskrifter från deras föräldrar.

1:3 Frågeställningar

1. Hur trygga känner sig eleverna i sin skolmiljö utifrån faktorerna kön, skolområde och tidigare erfarenheter av fysiskt och psykiskt våld?
2. Hur trygga känner sig eleverna på väg till och från skolan och med hänsyn till färd sätt?

3. Finns det något samband mellan elevernas betyg och deras trygghet & trivsel?
4. Finns det brottsförebyggande åtgärder i och omkring skolan?
5. Går det att förbättra trygghetskänslan i och omkring skolans miljö?

2. Litteratur och teori

2:1 Trygghet

Vad menar vi då med trygghet? I Agneta Malléns avhandling "Trygghet i skärgårdsmiljö" (2005) kan vi läsa att intervjupersonerna upplever trygghet som många olika saker. Bland annat säger de att trygghet innebär att ha någon att vända sig till och några av dem associerar order otrygghet med rädsla. Det finns också dem som menar att trygghet innebär ekonomisk trygghet och tillgänglighet, de anser att mobiltelefoner ökar tryggheten eftersom det bli lättare att få tag i nära och kära. Någon av intervjupersonerna påpekar att hon saknar kontroll över hemorten vilket hon upplever som otryggt. En annan menar att låg brottsfrekvens samt fungerande ekonomi och politik inom kommunen leder till högre trygghetskänsla. En delorsak till trygghet från föräldrars sida kan vara allmän social kontroll av deras barn. Det påpekas även att om man bor i en liten stad kan det bli högre trygghetskänsla då alla känner alla (Mallén 2005).

I rapporten "Bullying and Social Objectives", skriven av Björn Ahlström, så har det utförts en undersökning som visar på att elever som känner sig trygga och trivs i skolan presterar bättre resultat. Ett forskningsprojekt vid Umeå universitet har visat på vissa gemensamma mönster för skolor där en hög andel elever trivdes och kände sig trygga. De framgångsrika skolorna hade ett organiserat arbete för att nå de så kallade sociala målen. I skolor med mindre mobbning fanns kamratstödjare och mobbningsplan, och elever hade mer inflytande. Lärarna hade en starkare kultur av samarbete och rektorerna tog mobbningen på allvar. På de skolor där eleverna upplevde högst grad av mobbning förnekade eller tog inte rektorerna förekomsten av mobbning på allvar (Ahlström 2009).

Trygghet kan innebära flera saker, det är något som är individuellt. Om det finns trygghet redan från barndomen så finns det goda förutsättningar till att individen får ansvar för sig själv och sina medmänniskor och därigenom skapar glädje och samhörighet i en grupp. Att känna sig trygg i en skolmiljö är också oerhört viktigt eftersom det lätt kan uppstå ett visst utanförskap, och känner man ingen trygghet från sina klasskompisar så kan det vara svårt att visa andra trygghet också. Trygghet är en känsla som ser olika ut för alla, beroende på vem frågan ställs till och hur deras bakgrund ser ut så blir det nästan aldrig samma svar. En del ser trygghet i att ha tak över huvudet, mat för dagen och att känna sig trygg till och från hemmet oavsett tid på dygnet. Begreppet trygghet omfattar väldigt mycket, därför har vi begränsat oss till att arbeta med trygghet i skolmiljön, främst i hänseende till ordning i skolan och rädsla för brott.

2:2 Skolverket om trygghet och studiero i skolan

I rapporten ”Trygghet och studiero i skolan - information om nya bestämmelser”

(www.skolverket.se) går det att läsa om förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan. Det handlar om kunskaper och grundläggande värden. För att kunna klara av detta så måste studiemiljön präglas av ordning, trygghet och studiero. Det är ett förebyggande arbete som ligger centralt för att kunna skapa de rätta förutsättningarna. När ordningen trots detta blir störd, behövs det möjligheter för att kunna ingripa. Reglerna för dessa befogenheter har nu fått en tydligare ram, skolan ska vara en trygg och stimulerande plats dit både elever och personal ska känna lust att gå till. Skolans värdegrund ska vara förankrad hos alla, en viktig uppgift för lärarna är att hjälpa eleverna att utveckla empati och visa respekt för andra människors lika värde. För att nå dit krävs det att skolan arbetar på ett systematiskt och aktivt sätt. Skolans ordningsregler och likabehandlingsplan ska kännetecknas av ett helhetstänkande. Eleverna ska vara medvetna om att det finns system som bidrar till ökad trivsel och trygghet. Det är också viktigt att ordningsreglerna tas fram på ett sätt så att eleverna och föräldrarna är delaktiga och därför kan bidra till att reglerna eftersträvas. Det är även angeläget att reglerna diskuteras regelbundet, att man tillämpar konsekvenser vid brytning av reglerna samt att följa upp förändringarna. Detta är förutsättningar för att kunna skapa en trygg och god studiemiljö (www.skolverket.se).

För att kunna upprätthålla lugn och ro i skolan krävs det också tydliga befogenheter att kunna ingripa om det ändå skulle bli oroligt, stökigt eller hotfullt i klassrummet. Läraren har kunnat säga till, visa ut eleven eller kunnat ge kvarsittning, men det räcker inte alltid. För att komma till rätta med en störande eller farlig situation så har lärare och rektorer nu möjlighet att omhänderta föremål som anses störa skolverksamheten eller som utgör en fara för säkerheten. Skolverkets mål är att skapa en så lugn och trygg skolmiljö som möjligt (www.skolverket.se).

2:3 Tidigare forskning

Skolan ska vara en trygg plats. Idag finns det, på många skolor i landet, problem med otrygghet, mobbning, skadegörelse m.m. som i förlängningen kan öka risken för att elever rekryteras till kriminalitet. Enligt Travis Hirschi, som utformat teorin om sociala band, har skolan och familjen en stor roll för att individen ska skapa starka och hållbara sociala band till det etablerade och laglydiga samhället och därmed undvika kriminalitet (J. Robert Lilly, Francis T., Cullen, Richard A. Ball 2007, s. 104). Skapas det en trygg skola, där eleverna trivs kan det vara det bästa sättet att skapa sådana sociala band och minska risken för att eleverna ska bli involverade i kriminalitet.

Enligt en rapport skriven av Erik Grevholm har det gjorts åtgärder på vissa skolor i problemområden som visat sig resultera i bland annat en bättre och tryggare skolmiljö (Grevholm

2000). Åtgärderna utfördes på en högstadieskola i Rinkeby, en förort till Stockholm vilken har präglats av bland annat hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå. I slutet av 80-talet hade skolan lågt anseende och var till stor del nerklotttrad och utsatt för skadegörelse både inombords och utanpå. Mobbning tillhörde vardagen på skolan, vilket ledde till att både eleverna kände sig otrygga och hälften av lärarna sa upp sig på grund av deras stora uppgivenhet.

År 1989 inleddes ett omfattande arbete för att åtgärda problemen och få ordning på skolan. Det handlade inte om enstaka ingripanden utan flera sammanflätade åtgärder. Bland annat fick eleverna själva ta ansvar för att skolan skulle bli fri från klotter och skadegörelse. En åtgärd för att lära eleverna ta ansvar var att varje elev i årskurs 7 under en dag fick arbeta som så kallad jourelev, där de hjälpte vaktmästaren m.fl. att hålla ordning på skolan. För att förebygga mobbningen följs varje konflikt upp och vissa lärare fungerar som rastvakter. Varje klass har även ett visst regelsystem där eleverna får skriva under ett kontrakt där de lovar att inte mobba, slå eller kränka någon. Förändringsarbetet i skolan har inte blivit vetenskapligt utvärderat utan resultatet bygger istället på uppgifter från personer som varit delaktiga i arbetet. Samstämmiga källor talar om att klimatet på skolan markant förändrats till det bättre (Grevholm 2000).

Enligt rapporten "The Influence of Bullying Behaviours on Sense of School Connectedness, Motivation and Self-Esteem", skriven av Jason L. Skues, Everarda G. Cunningham & Trilochan Pokharel (2005), står det att pojkar är mest utsatta för hotet om fysisk mobbning än flickor. Även om indirekt mer verbal mobbning kränker flickorna så är det ett vetenskapligt faktum att inget kränker integriteten lika mycket som just den rent fysiska mobbningen. Fysisk mobbning och hotet som följer med den, otryggheten, skapar ideal och miljöer som underminerar just pojkarnas studieresultat. Det är väl känt att pojkarna skapar sin hierarki som är baserat på fysisk styrka i lekar som "herre på täppan" och andra fysiska kraftmätningar, dvs. slagsmål på främst skolrasterna (Skues, Cunningham & Pokharel 2005).

2:4 Brottsprevention som begrepp och samhällsfenomen

Det brottsförebyggande arbetet har en allmänt positiv laddning och utsätts därför inte för någon dålig kritik. Ingrid Sahlin menar på att brottsförebyggande på något vis har kommit att ersätta det som tidigare kallades för att förhindra, bekämpa och reagera på brott (Sahlin 2000, s. 11). Idag så debatteras det om olika typer av brottspreventiva åtgärder med hänvisning till deras effekter. Den stora skillnaden idag jämfört med förr är att förr kom hjälpen när det vanligtvis var för sent, idag så vill man förebygga och försöker hitta lösningar innan problemen uppstår. Det förebyggande arbetet ses då som något positivt idag och man pratar gärna om det i olika debatter. Prevention och förebyggande begrepp är sådant som sällan används för enskilda individers handlingar utan snarare

offentliga och planerade insatser (Sahlin 2000, s. 17).

Brottsligt beteende är ofta relaterat till andra typer av sociala problem. Det kan därför vara lämpligt att inte endast koncentrera sig på de straffbelagda handlingarna i ett brottsförebyggande arbete, utan att ibland även fokusera på beteenden som på olika sätt är relaterade till brottslighet (Sahlin 2000, s. 17).

Sahlin skriver i sin bok om att privatpersoner brukar lösa sina konflikter på egenhand. Man låser sina bilar, uppfostrar sina barn inte för att förebygga brottslighet utan för att skydda sig själva och sina barn mot skador, eventuella problem och förluster. Preventionen bör därför avgränsas som ett samhällsligt och offentligt fenomen som är förknippat med politiska mål, val och beslut (Sahlin 2000, s.17). Sahlin menar att förebyggande arbete är politiskt eftersom det är förknippat med staten och offentliga myndigheter. Det förebyggande arbetet formas och begränsas av den samhälls- och människosyn samt de normer och värderingar som speglar samhället vi lever i. Samtidigt utgår förebyggande arbete och dess legitimitet alltid på teorier om samhällets och människans utveckling.

Inom preventionen finns något som kallas primär, sekundär och tertiär brottsprevention och inom dessa finns olika nivåer som förekommer antingen i form av social brottsprevention eller i form av situationell brottsprevention. Ett av Sahlins budskap är att bidra med förståelse av hur och varför brottspreventionen förändras, Sahlin vill visa att brottsförebyggande inte är så nytt och modernt som det ofta antas (Sahlin 2000, s. 21).

2:5 Social och situationell prevention

Social brottsprevention är insatser för att minska antalet brottslingar och den brottsbenägenhet som råder. Åtgärderna utgår från brottslighetens sociala orsaker där åtgärderna har sin grund på teorier som strain, stämpling och kontrollteorier såsom de sociala banden till samhället och självkontrollen. Vems är då ansvaret? Ansvaret ligger främst hos föräldrarna, det är deras uppgift att se till att deras barn lever upp till de sociala och intellektuella prestationer som skolan värdesätter. Denna prevention kan handla om insatser till utsatta stadsdelar, utbildning och behandling av en individ så att denne ska fungera på ett socialt plan (Sahlin 2000, s. 100).

Inom den situationella brottspreventionen talas det om de insatser som tas till då man vill minska antalet brottstillfällen, alltså öka risken för upptäckt av brott. Åtgärderna riktar sig mot situationer där det begås brott, det kan vara avskräckning och att försvåra i enlighet med rutinaktivitetsteorin, tillgängligheten till stöldbegärliga objekt, men också olika typer av bevakning. Här kan det handla om olika typer av tekniska åtgärder i syftet att försvåra tillgängligheten till stöldbegärliga varor som t.ex. elektroniska billås men också olika typer av bevakningsinsatser t.ex. hot spots, d.v.s. platser där det förekommer många brott (Sahlin 2000, s. 109).

2:6 Broken Windows

James Q. Wilson och George L. Kelling har utvecklat en kriminologisk teori som kallas för *Broken Windows*.

I mitten av 1970-talet presenterade New Jersey ett ”säkert och rent grannskapsprogram”, som skapats för att förbättra bostadsområdets kvalitet i 28 olika städer. Som en del av programmet gav staten pengar till städerna för att hjälpa dem ta poliserna ur patrullbilarna och tilldela dem gående patrulleringsområden. (Wilson & Kelling 1982, s. 1).

Fem år efter programmet påbörjats publicerade Polisens stiftelse i Washington D.C. en utvärdering av det fotpatrullerande projektet. Stiftelsen drog slutsatsen att fotpatrullerandet inom grannskapet inte hade reducerat brottsfrekvensen. Men bosatta i de fotpatrullerande områdena verkade känna sig säkrare än personer i andra områden. De hade även en tendens att tro att brottsiffrorna reducerats och tycktes ta mindre steg mot att försvara sig själva från brott (t.ex. stanna inne med låsta dörrar). Invånarna i de fotpatrullerande områdena hade också en mer smickrande uppfattning av polisen än de bosatta utanför området. Dessutom hade tjänstemännen som fotpatrullerade högre moral, de var mer tillfredsställda med sitt jobb och hade en bättre attityd mot invånarna i ”deras” områden än vad tjänstemän i patrullerande bilar hade (Wilson & Kelling 1982, s. 1).

Vi kan ställa oss frågan hur grannskapet kan bli säkrare när brottsiffrorna inte minskar utan till och med kan ha ökat. Enligt Wilson & Kelling måste vi först förstå vad som skrämmer folk på offentliga platser. Många invånare är så klart främst rädda för brott, speciellt brott som involverar en plötslig attack av en främling. Vi brukar dock glömma en annan källa till rädsla, rädslan av att bli störd av ”stökgigt” folk såsom alkoholister, missbrukare, rebelliska tonåringar, prostituerade m.m. (Wilson & Kelling 1982, s. 1).

Kelling spenderade många timmar med att patrullera tillsammans med Newarks polistjänstemän för att se hur de definierade ”ordning” och hur de upprätthöll den. De personer som ofta befann sig i området, missbrukare som affärsmän, hade vissa regler som de var tvungna att upprätthålla annars skulle de bli arresterade. Detta var inte regler som gällde för allmänheten i stort utan regler som gällde för just det området. T.ex. fick alkoholisterna sitta på bänkarna men inte ligga ner och endast dricka alkohol om flaskan var omsluten av en brun påse. Reglerna skapades och definierades av områdets ”stammisar”, ett annat område kunde alltså ha helt andra regler (Wilson & Kelling 1982, s. 2). Wilson & Kelling menar att en tjänsteman som sitter i en patrullbil agerar annorlunda än en som går till fots. Polisen till fots har bara sin uniform och personlighet för att hantera olika händelser medan polisen i patrullbilen har bilen som skydd mot eventuella påhopp, vilket kan medföra att denne blir mer kaxig än polisen till fots. Medborgare tycker, enligt Wilson & Kellings

erfarenhet, mer om att prata direkt med en polistjänsteman. Detta ger dem en känsla av betydelse och tillåter dem att förklara deras problem för polisen. Det är enklare och diskretare att få uppmärksamhet från en polis till fots än en polis i bil. Ska man tipsa en polis i bil om en stulen TV kan det vara lättare att bli sedd och betraktad som en tjallare än om man diskret tar en vandrande polis åt sidan och förklarar situationen (Wilson & Kelling 1982, s. 5).

Psykologer och poliser menar att om ett fönster i en byggnad går sönder och förblir sönder kommer det inte ta lång tid innan de andra fönstren också är sönder. Detta gäller både för så kallade ”fina områden” som i slummen. Poängen är att ett trasigt fönster signalerar att ingen bryr sig så det gör ingenting om det förstörs ännu fler fönster. Psykologen Philip Zimbardo testade broken windows teorin genom några experiment år 1969. Han lät en bil utan registreringskyltar stå parkerad på en gata i Bronx och en liknande bil stå parkerad på en gata i Palo Alto, Kalifornien. Bilen i Bronx blev attackerad inom tio minuter då en familj plockade bort kylaren och batteriet, sedan fortsatte förstörelsen. Bilen i Palo Alto, som är ett av de finare områdena i Kalifornien, var orörd i mer än en vecka, sedan slog Zimbardo sönder vissa delar med en slägga. Inom några timmar efter det hade bilen blivit upp och nervänd och totalt förstörd (Wilson & Kelling 1982, s. 3).

Obevakade ägodelar blir på något sätt lovligt byte för folk att plundra eller leka med, detta gäller även för folk som vanligtvis följer lagen. Eftersom områdets ”natur” i Bronx ofta präglas av bilstölder och uppfattningen att ingen bryr sig börjar vandalismen mycket snabbare än i Palo Alto, där folk anser att privata ägodelar är värdefulla och förbjudna (Wilson & Kelling 1982, s. 3).

2:7 Rutinaktivitetsteorin

Rutinaktivitetsteorins uppkomst, utformad av Marcus Felson, började med att beskriva hur en direkt kontakt till ett brott uppkom (Felson 2003, s. 160). Sådana brott var, som han kallade det, ”rovdjursliknande” på grund av att de hade, minst, en lagöverträdare och ett brottsobjekt. Även en direkt fysisk kontakt mellan lagöverträdaren och målet krävdes. Originalversionen av teorin exkluderade hot från distans, självmord, drogförsäljning och bråk där båda deltagarna var lagbrytare. En direkt kontakt till ett brott hade alltså tre faktorer:

1. En trolig lagbrytare
2. Ett passande brottsföremål
3. Frånvaron av en kapabel väktare till föremålet

Med tiden så har rutinaktivitetsteorin förändrats med brottsutvecklingen mer än andra teorier eftersom den behandlar lagbrytaren som relativt oviktig i brottsammanhang (Felson 2003, s. 162).

Rutinaktivitetsteorin definierar också en tydlig skillnad mellan brottsföremålet och brottsoffret. Den bästa väktaren mot brott är varken polisen eller något säkerhetsbolag. Den bästa väktaren är någon närstående vän eller släkting. Beskyddarskap mot brott beror på någons frånvaro. Två

närvarande (lagbrytare och brottsföremål) tillsammans med en frånvaro (väktaren) gör den absolut bästa förutsättningen för att begå ett brott. Sammanfattningen av dessa tre förutsättningar inbjuder till en kriminell handling (Felson 2003, s. 162).

Ett passande föremål kan vara en plånbok, en väska, en bil eller en människa för personlig attack. Ett föremåls lämplighet för attack bestäms av fyra olika kriterier:

1. Värde
2. Slöhet
3. Synbarhet
4. Tillgång

Värdet av föremålet definieras från lagbrytarens perspektiv, beroende på vad han/hon vill ha (Felson 2003, s. 162). Ta reda på vilken ägodel som någon kan tänkas stjäla eller vandalisera, eller vilken person en lagbrytare föredrar att attackera eller kidnappa. Vanligtvis blir lagbrytaren avskräckt om ett föremål har ett stort mått av slöhet. T.ex. en tung anordning är svårt att bära ut ur ett hus, och en stor muskulös person är svår att attackera. Vanligtvis dras en lagbrytare till ett mer synligt föremål såsom pengar som viftas runt eller en person som omedvetet inbjuder till en attack. Lagbrytarens tillgång till en gata eller byggnad framställer dess innehåll och människor mer utsatta för hans/hennes illegala handling (Felson 2003, s. 163).

4. Metod

För att låta eleverna i vår undersökning vara helt anonyma så har vi valt att inte skriva ut skolans namn eller något som gör att det går att spåra vilken skola det är vi utför undersökningen på. Det vi kan säga är att vår uppsats baseras på svar från två olika högstadieskolor, en belägen i södra Sverige och en belägen i norra Sverige.

Den ena skolan är en högstadieskola med ca 300 elever men bedriver även Svenska för invandrare (Sfi), individuella programmets introduktionskurser för invandrare (IVIK) samt det individuella gymnasieprogrammet. Skolan är byggd enligt hemvistmodell. I varje hemvist finns det tre klasser, en klass från vardera åk 7, 8 och 9. Lärarna är organiserade i arbetslag utifrån hemvisten och där har respektive lärare sin huvudsakliga undervisning.

På den andra skolan går det ungefär 500 elever som är uppdelade i två arbetsenheter. Eleverna har största delen av sin undervisning inom en och samma enhet, vilket gör att man som elev inte har så många olika lärare.

I syfte att eleverna ska vara så anonyma som möjligt skriver vi inte ut mer information angående skolorna.

Vi valde att genomföra en kvantitativ undersökning där vi delade ut sammanlagt 125 stycken

enkäter bland elever i klass 9 på 2 högstadieskolor belägna i norra och södra Sverige. Anledningen till att vi valde 2 skolor varav en belägen i norra och en i södra Sverige var för att vi hade redan kontakter inom de specifika skolorna och hade därmed stora förutsättningar för att genomföra enkätstudien. Vår första tanke var även att jämföra skolorna då de ligger geografiskt långt ifrån varandra, men när resultatet inte gav någon skillnad ändrade vi vårt tankesätt. När vi formulerade enkäten utformade vi frågor som gick att relatera till trygghet för att få olika mätbara indikatorer på trygghet. Eftersom det inte var så länge sedan vi själva gick på högstadiet så vet vi av egen erfarenhet att det är lätt att tappa fokus när det kommer någon som vill utföra enkätundersökningar, därför ville vi ha enkäten så kortfattad som möjligt. Eleverna var helt anonyma på grund av att vi inte kunde närvara vid utdelningen av enkäterna, denna gjordes istället av deras lärare. Vi delade ut följebrev i samband med enkäten så att eleverna skulle veta syftet med varför vi utförde undersökningen samt få kontaktinformation till oss vid eventuella frågor. Alla enkäterna delades ut den 17 december 2010, hälften samlades in den 22 december 2010 och den andra hälften samlades in den 14 januari 2011.

När vi kodade in vårt material gav vi varje enkät ett id-nummer för att lättare bearbeta elevernas svar. Sedan använde vi oss av programmet SPSS (Statistical package for the social sciences), som är ett statistiskt hanteringsprogram, där vi kodade in vårt material. Vi omvandlade varje fråga och svarsalternativ till siffror, för att senare kunna bearbeta materialet.

Använder man sig utav siffror så rör det sig om kvantitet. Om man vill kunna ange frekvenser så ska man göra en kvantitativ studie, likaså om intresset finns att kunna säga att ett visst antal i procent av befolkningen tycker si eller så. Jan Trost beskriver kvantitativ metod som ett arbetssätt där forskaren systematiskt samlar in empiriska data. Man samlar in, beskriver och tolkar data (Trost 2007, s 23).

4:1 Informationssökning

Materialet består av en enkätundersökning och litteratur vi använt oss av. Litteratursökningen har gått till på följande vis, vi har använt oss av kurslitteratur som vi studerat i tidigare kurser samt av bibliotekets sökmotor och sökt litteratur som handlat om enkäter och metoder kring kvantitativa studier. Trots att kurslitteraturen gav oss mycket information om just trygghet så fick vi även läsa oss in mer på vad trygghet innebar inom skolmiljö. Vi har använt sökord som: metod, enkät, brottsprevention, rutinaktivitetsteorin, kvantitativ, trygghet, skolmiljö m.m.

4:2 Enkätformulär

Vår enkät består av 13 st. frågor som vi delat ut till elever som går i årskurs 9 på 2 högstadieskolor. Vi utformade enkäten så tydligt som möjligt, med lättförstått ordval, för att förebygga missförstånd.

Det fanns även tydliga instruktioner på hur frågorna skulle besvaras. En anledning till att vi valt att göra gruppenkäter som metod till vår undersökning är att det enligt Göran Ejlertssons bok *Enkäten i praktiken en handbok i enkätmetodik* kan göras på ett förhållandevis stort urval såväl i relation till en viss kostnad som i relation till tiden. Arbetet kring gruppenkäter kräver en betydligt kortare tid (Ejlertsson 2005, s. 11).

Att göra en enkätundersökning innebär en del moment som man bör ta med. I samband med utlämnandet utav en enkät ska ett följebrev, ett informationsbrev skickas med. Han tar även upp i sin bok om olika stycken som han tycker ska innehålla i ett följebrev (Ejlertsson 2005, s. 39). I följebrevet ska det finnas en förklaring till syftet med undersökningen, vilka man valt att dela ut enkäten till och att det är viktigt att tänka på att följebrevet är utformat på ett bra sätt för att deltagarna ska få en så klar bild som möjligt. Att skriva så enkelt och sakligt som möjligt, och använda ett språkbruk som förstås av den målgrupp man valt att dela ut enkäterna till. Man ska alltid försöka att anpassa språket till sin målgrupp, risken för att inte använda sig av ord som kan vara främmande för just den målgrupp du valt. Brevet ska också vara uppriktigt, inte allt för långt men samtidigt så får man inte missa att vara noggrann att förklara undersökningen ur olika aspekter (Ejlertsson 2005, s. 44).

4:2:1 Bakgrundsfrågor

Det finns en typ av frågor som ofta kommer igen i många enkäter, dem brukar kallas för bakgrundsfrågor. Det innebär att det är frågor som ger bakgrundsinformation om de svarande (Ejlertsson 2005, s. 86). Till denna kategori hör ålder, kön, utbildning, familjeförhållanden etc. det finns ofta skillnader i svarsfördelningen när det handlar om kvinnor och män och mellan olika åldersgrupper osv. Därför vill man dela in sina svar efter bakgrundsvariabler för att på så sätt presentera skillnader och även ta hänsyn till dem vid analysen av resultaten. I boken tar Ejlertsson upp några mementon som ges avseende de viktigaste allmänna bakgrundsvariablerna. *Kön* ingår i princip alltid som en bakgrundsvariabel. Ofta så undviker man att ställa en direkt fråga; enbart ”kön” eller ”ange ditt kön” låter bättre än ”vilket är ditt kön”. Ibland kan man se frågeformuleringarna av typen ”Är du man eller kvinna?”. När det kommer till variabeln *ålder* så finns det lite mer att gå efter. Den första funderingen gäller frågan exakt ålder, eller om man ska ha i förväg bestämda åldersintervaller. Det första är det bästa alternativet, medan det senare kan komma att krävs i vissa situationer. Om man skulle ta reda på exakt ålder så behöver man inte i förväg låsa sig vid åldersintervaller. Det har hänt att den som gjort en enkätundersökning har låst sig vid åldersintervaller i förväg och efteråt kommit på att intervallen var olämpligt konstruerade för det aktuella ändamålet. Man rekommenderar metoden med exakt ålder som alltså är normalfallet. Resonemanget kring anonymitetsskydd så kan det vara motiverat att inte be om exakt födelseår eller

ålder, om undersökningen görs i en begränsad grupp så kan anonymitetsskyddet lätt gå förlorat (Ejlertsson 2005, s. 86).

I vår enkät använde vi oss av bakgrundsfrågan kön, eftersom vi ville se ifall det fanns stora skillnader mellan flickors och pojkars syn på trygghet. Då vi endast delade ut enkäten till elever i högstadiet var vi inte intresserade av deras exakta ålder så därför ställde vi ingen fråga angående deras ålder.

4:3 Analys av materialet

Frågeställning 1, 2, 4 & 5 var av deskriptiv karaktär, vilket vi kommer att presentera i form av diagram och tabeller där vi anger frekvenser och procentandelar.

I den första frågeställningen omvandlade vi vissa utav variablerna för att kunna utföra sambandstestet chi². Vi gjorde om variabeln trygghet från en 5 gradig skala till en 3 gradig skala för att senare kunna utföra sambandstestet Chi² (Se bilaga 2 figur 1). Därefter omkodade vi variabeln utsatt för, så att det endast blev Ja eller Nej värden (Se bilaga 2 figur 2).

För att testa sambandet mellan två kvalitativa variabler formuleras en nollhypotes och en mothypotes:

- H₀ (nollhypotes): Oberoende råder mellan variablerna.
- H₁ (mothypotes): Beroende råder mellan variablerna.

För att göra en hypotesprövning i bivariata samband av två kvalitativa variabler är det Chi² test som används. Detta test kommer att utföras mellan den omkodade variabeln trygghet och de tre bakgrundsvariablerna kön, skolområde och utsatthet (Göran Djurfeldt, Rolf Larsson Ola & Sjärnhagen 2003, s. 73). Bakgrundsvariablerna kommer att bli oberoende och trygghetsvariabeln blir beroende.

I frågeställning 3 ville vi analysera sambandet mellan två kvantitativa variabler och därför utförde vi en korrelation av variablerna som form av sambandstest (Djurfeldt, Larsson & Sjärnhagen 2003, s. 193). Vi slog ihop variablerna ”Hur trivs du i skolan?” och ”Upplever du skolan som en trygg miljö?” för att senare kunna jämföra sambandet med betygsvariabeln.

Sambandet mellan två kvantitativa variabler illustreras bäst med ett spridningsdiagram. Därtill kan vi beräkna korrelationskoefficienten (r) som är ett mått på styrkan i sambandet. Saknas samband blir $r = 0$ och desto starkare sambandet är närmar sig koefficienten $+1$ eller -1 (Djurfeldt, Larsson & Sjärnhagen 2003, s. 163). Vid test av samband eller hypotesprövning jämför vi vårt observerade utfall mot det utfall vi skulle få om enbart slumpen inverkade på våra resultat. Nollhypotes (oberoende råder mellan variablerna) jämförs med en mothypotes (beroende råder mellan variablerna) för att testa sambandet mellan variablerna (Djurfeldt, Larsson & Sjärnhagen 2003, s. 193).

4:4 Population & Urval

Den grupp av individer som blir valda för en enkätundersökning brukar benämnas som population eller målpopulation (Ejlertsson 2005, s.18). Vår population blev elever i årskurs 9 på 2 olika skolor, varav en belägen i norra och en i södra Sverige. Anledningen till att vi valde just den populationen var för att vi ansåg att det är en avgörande fas i livet och i ens utveckling. Denna population kunde ge svar på frågor om trygghet i skolmiljö med tanke på vår problemformulering. Vi anser att man är påväg in i vuxenlivet och att bli äldre innebär mer ansvarstagande vilket leder till mer reflektion över omgivningen och då kan ens trygghet spela en allt större roll. Vid enkätundersökningar är den oftast använda metoden att göra en urvalsundersökning genom att man gör ett stickprov från populationen. Vårt urval blev elever i årskurs 9 på de 2 skolorna i norra och södra Sverige där vi utförde enkätundersökningen. Conny Svenning beskriver om hur de enheter som man arbetar med kallas för undersökningsenheter, och en specifik grupp av enheter som vi är intresserad att undersöka kallas för en population (Svenning 2000, s.96). För att kunna göra ett urval från en viss population måste man ha tillgång till en lista med namn på de enheter, människor, som ingår i populationen. Listan kan täcka populationen mer eller mindre, om överensstämmelsen är perfekt så ska det inte finnas något täckningsfel. Ju större avvikelsen är mellan populationen och urvalsram desto större är täckningsfelet. Täckningsfelet ska förstås vara så litet som möjligt. Det finns flera olika alternativ att utföra stickprovsdragningen vissa mer krävande än andra. Ibland kan det även vara opraktiskt att dra ett stickprov från hela populationen, om populationen är utspridd i hela landet så kommer också stickprovet vara utspritt i hela landet (Svenning 2000, s. 97).

På grund av tidsbrist har vi försökt att tillämpa en enklare form av klusterurval med vetskap om dess begränsningar. I klusterurval indelar man populationen i fysiskt påtagliga enheter, dvs. skoldistrikt, kommuner etc. Klusterurval innebär att man drar ett antal kluster slumpmässigt, lämpligen med ett obundet slumpmässigt urval (Svenning 2000, s. 97). Djurfeldt, Larsson och Stjärnhagen beskriver att obundet slumpmässigt urval innebär att alla undersökningsenheter har lika stor chans att oberoende av varandra komma med i urvalet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2003, s. 116).

Hur gjorde vi då för att få med just våra respondenter i vår studie? Vi utgick från ett delvis slumpmässigt urval. Det fanns 13 st. 9:e klasser att välja på men rektorn på skolan valde ut vilka klasser som skulle ingå i undersökningen, vilket vi inte påverkade. Idealet hade varit ett slumpmässigt urval, men detta blev den mest praktiska lösningen.

Det finns olika former av enkäter, bland annat postenkäter och gruppenkäter. Postenkäter skickas via post och gruppenkäter förekommer i skolor där flera är samlade på samma ställe (Troost 2007,

s.10). Vår enkät var en form av gruppenkät eftersom vi delade ut den i skolor där flera var samlade på samma ställe. Eftersom vi var ute i god tid så hoppades vi på att få access till så många elever som möjligt och även få med de elever som krävde underskrifter från föräldrarna. Då undersökningen dröjde och inte utfördes förrän årsskiftet 2010/2011 hade eleverna redan hunnit fylla 15 år, därför behövde vi inga underskrifter från föräldrarna.

Till sist innefattade vårt urval elever i klass 9 på 2 högstadieskolor i norra och södra Sverige. I nedanstående tabell redovisas hur vårt slutliga urval kom att se ut. 65 st. enkäter delades ut på skolan i norra Sverige medan resterande 54 st. delades ut på skolan i södra Sverige, könsfördelningen mellan skolorna var jämn. (Se bilaga 2 tabell 1)

Tabell 1: Antal respondenter uppdelade i könsfördelning		
Kön	Antal	Procentandel
Pojke	52	44 %
Flicka	67	56 %
Total	119	100 %

Tabellen visar på att det var 67 st. flickor och 52 st. pojkar som ingick i studien.

4:5 Reliabilitet & Validitet

Generellt måste forskaren ordentligt tänka igenom alla frågorna i formuläret, så att de ställts på ett sådant sätt, att de verkligen mäter det man avsett, enligt kraven på validitet (Trost 2007, s. 64).

Det finns fyra komponenter som särskiljs när det gäller begreppet reliabilitet: kongruens, precision, objektivitet och konstans. Kongruens rör sig om likhet mellan frågor som avses mäta samma sak. Kongruens är relevant vid enkätundersökningar. Precision handlar om hur den svarande kryssar i rutorna i ett enkätformulär. Ju lättare det är att fylla i svaren desto större precision. Vår enkät hade t.ex. informationsrutor som beskrev ifall de svarande skulle kryssa i ett eller två alternativ. Objektivitet har att göra med skilda intervjuares sätt att registrera svar; det kan naturligtvis också vara fråga om hur den svarande kryssar i rutorna i ett enkätformulär. Konstans tar upp tidsaspekten och förutsätter att fenomenet eller attityden, eller vad det kan vara fråga om, inte ändrar sig. Idén med reliabilitet bygger på att forskaren gör kvantitativa studier där han/hon mäter och anger värden på variabler för varje enhet (Trost 2007, s. 64). Det är även viktigt att undvika krångliga ord så att man inte missuppfattar frågan, det leder till en låg grad reliabilitet. Används enkla satser blir reliabiliteten hög.

Då vi delade ut vår enkät bland högstadieelever anpassade vi vårt språk så att de skulle förstå vad vi menade, frågorna var även kortfattade och enkla för att förebygga förvirring. Vi försökte även

inringa det som var betydelsefullt för tryggheten i skolmiljön och formulerade frågor som kunde ge oss tillförlitlig information.

4:6 Metodologisk reflektion

Den kvalitativa analysen är mindre abstrakt och närmare hårddata än den kvantitativa analysen. Kvalitativ analys stödjer sig på ord medan kvantitativ analys stödjer sig på matematik. Den kvalitativa analysen är mer intresserad av frågor kring svaren och få mer information angående svaret, medan den kvantitativa analysen är mer intresserad av svaret som sådant. Den kvalitativa analysen är relativt sett mindre intresserad av innehållet som sådant, mer av innehållet som spegel av ett djupare fenomen. Kvantitativ analys är enbart intresserad av innehållet som sådant (Svenning 2000, s. 69).

Denna trygghetsundersökning hade vi kunnat göra som en kvalitativ studie. Då vi hade vi fått reda på mer ingående information angående varför elever känner sig säkra/osäkra. Vi kände dock att vi ville ha en bredare bild över tryggheten så därför ansåg vi att det passade bättre med en kvantitativ undersökning. För oss var valet ganska självklart att vi skulle utföra en enkätundersökning för att samla in materialet till vår c-uppsats. Av Ejlertsson, fick vi information om kvantitativa undersökningar och tillvägagångssätt. Det finns både fördelar och nackdelar med att välja en kvantitativ metod. Några av fördelarna är bland annat att en enkätundersökning kan göras på ett förhållandevis stort urval, medan kvalitativ metod begränsar antalet deltagare. En annan fördel är att man kan genomföra undersökningen inom ett stort geografiskt område genom postenkäter. Respondenten kan i lugn och ro tänka efter och överväga hur han/hon ska svara, dessutom påverkas inte respondenten av oss i lika stor grad som om vi skulle genomföra en intervju. Det kan även vara enklare för en respondent att besvara känsliga frågor, om t.ex. sexualitet eller alkohol, i en enkätundersökning istället för under en intervju. För att nämna några av nackdelarna med enkätundersökning finns det inget utrymme för följdfrågor, man får ingen djupgående information i ämnet. Det är även svårt att styrka respondentens identitet med fullständig säkerhet (Ejlertsson 2005, s. 12).

Hade vi haft mer tid skulle vi kunnat kombinera kvalitativa och kvantitativa analyser genom att utföra några intervjuer före utdelningen av enkäterna för att se vad som kan upplevas som problem och efter för att se hur man kan förstå resultaten.

4:7 Bortfall

Då en person i urvalet vägrar att, eller inte har möjlighet att delta i undersökningen kallas det för *externt bortfall* (Ejlertsson 2005, s. 25). Det finns även *internt bortfall* som avser bortfall på enstaka frågor i enkäten. De *externa bortfallen* i den här undersökningen kan bero på sjukdom eller elever

som skolkade eller vägrade delta. Ett externt bortfall som ligger på 20-35 % är helt normalt.

När materialet är insamlat så kan det visa sig att många intervjuer personer utelämnat svaren i vissa frågor, detta kan bero på en direkt ovillighet att besvara frågan eller så kan det finnas konstruktionsfel i frågeformuläret såsom att frågan kan vara otydlig formulerad (Svenning 2000, s. 201).

4:7:1 Externt bortfall

Vi delade totalt ut 125 st. enkäter till rektorerna och fick tillbaka 119 st. besvarade, vi har alltså ett externt bortfall på 6 st. enkäter, vilket är ungefär 5 %. I de klasser enkäterna delades ut har alla elever på plats deltagit i undersökningen. Bortfallet innebär alltså att det var 6 st. elever som antingen var sjuka eller frånvarande på grund av någon annan anledning.

4:7:2 Internt bortfall

Vi fick också en del interna bortfall på en del frågor i enkäten, det interna bortfallet blev att respondenterna inte svarade på en fråga eller kanske missförstod frågeformuleringen. En annan anledning till internt bortfall kan vara att respondenten avsiktligt inte velat besvara frågan. I vår enkätundersökning fick vi överlag inte något stort internt bortfall på någon specifik fråga.

4:8 Generalisering

Ett annat område att reflektera över är generaliserbarhet, som innebär i vilken utsträckning urvalet kan representera ett större urval dvs. en mindre kopia av en större population. Eftersom vårt urval inte var så stort så anser vi att generalisering till hela Sveriges befolkning inte är utförbar. Det går heller inte att generalisera vår undersökning till alla elever i årskurs 9 i hela Sverige, skillnaden mellan olika skolor i olika områden i landet kan förväntas skilja och därför är inte generalisering möjlig. Den förenkling vi kan göra är att generalisera det till alla elever i årskurs 9 på just de 2 skolorna där vi utförde enkäten.

Med tanke på att rektorn valt att dela ut enkäterna och till vilka klasser så finns det en risk att rektorn valt de klasser där man anser ha störst chans att eleverna besvarar enkäten. Men när vi ser på vårt material tycker vi inte att det ser ut så, klasserna är blandade. Vi märker i resultatet att enkäten är besvarad av både elever som trivs i skolan och de som inte trivs. Hade rektorn valt ut de klasserna med högst närvaro hade kanske siffrorna sett annorlunda ut. Detta kunde även inneburit att vi inte fått några svar från dem som inte närvarade i skolan just den dagen då undersökningen utfördes. Anledning till att vissa elever inte var närvarande då studien utfördes kan vara bland annat att de var sjuka eller skolkade. Å ena sidan hade de skolkandes svar kunnat bli missvisade, då de inte brukar vara i skolan och vi faktiskt ställde frågor som handlade om just skolan. Å andra sidan

kanske anledningen till att de skolkar är just för att de känner sig otrygga i skolan.

Alla dessa krav på att få ett representativt urval är svåra att uppnå men desto mer som följs desto bättre kvalitet blir det på undersökningen. Man ska som forskare vara medveten om dessa begränsningar när man generaliserar till populationen. Det finns hinder som tid, ekonomi som måste förhandlas fram om man ska kunna få studien klar i tid. Bland statistiker är kraven höga för att kunna tala om statistisk signifikans, dessa baseras på att alla i urvalet har en känd sannolikhet att komma med (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2003, s. 193).

4:9 Etiska reflektioner

Etiska överväganden är viktiga vid planerandet av en enkätundersökning. Angående hanteringen av personuppgifter förstördes det insamlade materialet efter vi fått vad vi behövde. Eleverna angav endast kön i enkäten och behövde inte skriva några andra personuppgifter, men eftersom det går att spåra respondenterna genom att vi valde speciella skolor förstördes materialet (Ejlertsson 2005, s. 30).

Sedan 2004 finns det en etiklag i Sverige som reglerar de etiska frågeställningarna som får ställas i anslutning till forskning som avser människor. Forskning som omfattas av lagen, och som är relevant vid en enkätundersökning, är personuppgifter om brott och straff, ras/etnisk bakgrund, politiska åsikter, religion, medlemskap i fackförening, hälsa och sexualliv. Den som ska genomföra en forskningsenkät som behandlar något av de områden lagen förtecknar måste ansöka om tillstånd enligt etiklagen, detta görs vid någon av de regionala etikprövningsnämnderna som finns i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala. Eftersom vår enkät inte behandlade något av de områdena behövde vi inte ansöka om tillstånd. Dessutom bör man ge respondenterna information om enkätens syfte och att det är frivilligt att delta, denna information gav vi i vårt följebrev som följde med enkäten. Det fanns även med kontaktinformation på enkäterna där de kunde kontakta oss om det uppkom frågor eller liknande (Ejlertsson 2005, s. 29).

Informationskravet är att de som deltagit i undersökningen ska vara ordentligt informerade om enkätundersökningen, dess syfte och om att det är frivilligt att delta. Det finns också något som heter samtyckeskrav och det innebär att deltagare i en studie har rätt att själva bestämma över sin medverkan. Vid gruppenkäter är det viktigt att samtyckeskravet uppfylls på ett sådant sätt att man inte utövar påtryckning på deltagarna, om respondenten inte fyllt 15 år så måste forskaren ha vårdnadshavarens samtycke (Ejlertsson 2005, s. 30).

Man pratar också om konfidentialitetskravet som innebär att deltagarna i en studie ska ges största möjliga konfidentialitet, vilket menar att enskilda individer inte ska kunna identifieras av någon utomstående. Kravet är att personuppgifter ska förvaras på ett sätt att inte obehöriga inte kan ta del av dem. Det sista kravet bär namnet nyttjandekravet och innebär att de insamlade uppgifter om

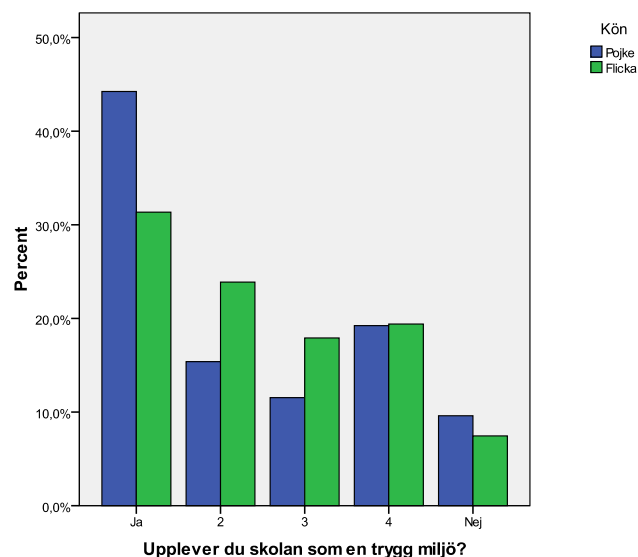
enskilda personer får endast användas för det ändamål enkäten avser och får inte användas i andra sammanhang. Andra saker som bör betäckas vid genomförandet av en enkätundersökning är att tänka på vilka frågor som finns med i enkäten. En del frågor kan bedömas som känsliga, närgångna eller också ses som påträngande. Varje enkät bör granskas etiskt, och det är att rekommendera att tala med någon som är sakkunnig (Ejlertsson 2005, s. 30).

5. Resultat

Här kommer vi att presentera resultatet av vår utförda undersökning. Eftersom vi utförde en kvantitativ undersökning använder vi oss av tabeller och diagram för att visualisera vårt resultat.

5:1 Hur trygga känner sig eleverna i sin skolmiljö utifrån faktorerna kön, skolområde och tidigare erfarenheter av fysiskt och psykiskt våld?

Figur 1:

I diagrammet kan vi utläsa att 45 % (23 st.) av pojkarna har svarat Ja.

I diagrammet ovan kan vi se att majoriteten av de svarande eleverna upplever skolan som en trygg miljö. Det finns dock en del av eleverna (21 st.) som svarat att de inte känner sig alls trygga i skolan. Könsfördelningen är relativt jämn, det är dock fler pojkar än flickor som svarat Ja på frågan.

Svaren mellan skolorna liknar varandra, på nästan varenda fråga ligger de båda skolorna på ungefär samma svar. Detta innebär att det inte finns någon direkt synbar skillnad mellan de båda skolorna trots att de geografiskt ligger långt från varandra (Se bilaga 2 figur 8).

Då vi ställde frågan hur eleverna trivdes i skolan svarade de flesta (51 st.) en 4:a (där 1 är dåligt och 5 är bra). Några av eleverna (8 st.) har även svarat att de trivs dåligt i skolan (Se bilaga 2 figur 9). Vi kan även se att trots att eleverna blivit utsatta för diverse saker såsom småstöld och

avsiktligt våld så upplever många ändå skolan som en trygg plats. Det syns dock att de som blivit utsatta för *flera* utav förseelserna inte upplever skolan som en lika trygg plats (Se bilaga 2 figur 10).

Om man jämför de olika könen med vilka som har blivit utsatta för olika förseelser ser vi att fördelningen mellan könen är jämn. De flesta (63 st.) svarade att de inte hade blivit utsatt för någon av förseelserna i listan. Dock var det flest flickor som svarade att de blivit utsatta för utfrysning samt mer än en utav förseelserna. De svar där pojkarna har lite högre procentandel är de som blivit utsatta för småstöld eller ingen utav förseelserna (Se bilaga 2 figur 11).

Tabell 1:

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,193 ^a	2	,006
Likelihood Ratio	10,318	2	,006
Linear-by-Linear Association	9,226	1	,002
N of Valid Cases	115		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,30.

P-värde = 0,006 vilket innebär att sambandet är statistiskt signifikant.

Vi prövade först sambandet mellan variablerna trygghet och kön, där fick vi fram att chi²-värdet är 0,926 och p-värdet är 0,629 vilket innebär att sambandet inte är statistiskt signifikant (Se bilaga 2 tabell 3). Detta innebär att det gäller för populationen vi tagit ur vårt klusterurval som är på 119 st. elever (n=119). För att sambandet ska vara statistiskt signifikant ska p-värdet vara mindre än 0,05 om vi väljer signifikansgränsen på 0,05 som används inom samhällsvetenskapen.

Efter det prövade vi sambandet mellan variablerna trygghet och skolområde och fick fram att chi²-värdet är 1,243 och att p-värdet är 0,537 (n=119) vilket innebär att inte heller detta samband var statistiskt signifikant (Se bilaga 2 tabell 4).

Till sist prövade vi sambandet mellan variablerna trygghet och utsatthet och fick fram chi²-värdet 10,193 och p-värdet 0,006, (n=119) vilket innebär att sambandet är statistiskt signifikant. Resultatet kan ni se i tabell 1 ovan.

5:2 Hur trygga känner sig eleverna på väg till och från skolan med hänsyn till färdstätt?

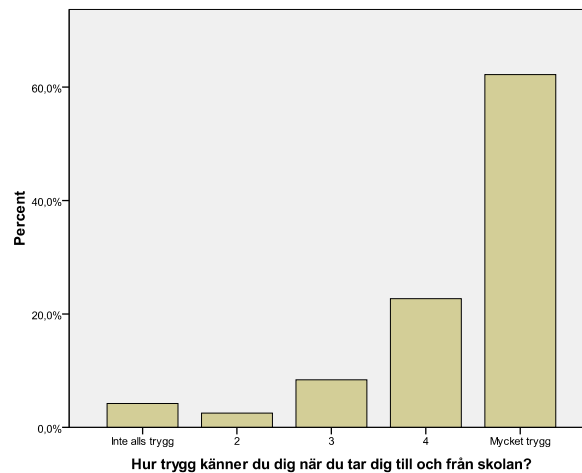
Vi frågade eleverna om hur trygga de kände sig när de tog sig till och från skolan samt vilket färdmedel de använde för att se om det fanns något samband mellan variablerna.

Vi gjorde om variabeln trygghet till/från skolan från en 5 gradig skala till en 3 gradig skala för att

senare kunna utföra sambandstestet chi2 (Se bilaga 2 figur 12). Sedan omkodade vi variabeln färdmedel så att den endast fick 3 värden; oberoende, beroende och regional trafik. Oberoende innebär att eleverna tar sig själva till skolan utan hjälp, beroende innebär att de måste ha hjälp av någon annan för att ta sig till skolan och regional trafik innebär buss och tåg. (Se bilaga 2 figur 13).

Vi prövade sen sambandet mellan variablerna trygghet till/från skolan och färdmedel, där fick vi fram att chi2-värdet är 2,588 och p-värdet är 0,629 (n=119) vilket innebär att sambandet inte är statistiskt signifikant (Se bilaga 2 tabell 6).

Figur 2:

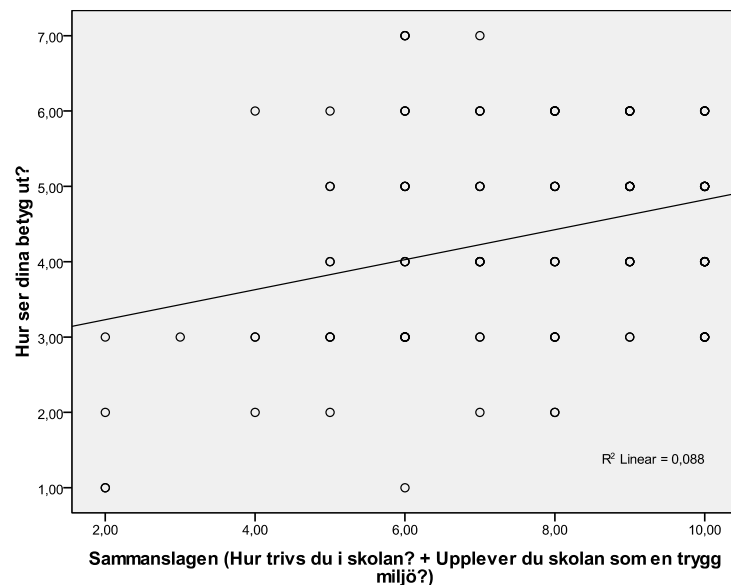
I diagrammet kan vi utläsa att ungefär 60 %, 72 st. av eleverna känner sig Mycket trygga när de tar sig till och från skolan.

I diagrammet ovan kan ni se hur eleverna svarade på frågan ”Hur trygg känner du dig när du tar dig till och från skolan?”. De flesta elever, ungefär 60 % (72 st.), har svarat att de känner sig mycket trygga när de tar sig till och från skolan. Det finns dock några (6 st.) som svarat att de inte känner sig alls trygga när de tar sig till och från skolan.

5:3 Finns det något samband mellan elevernas betyg och deras trygghet & trivsel?

Korrelationstestet som utfördes mellan de sammanslagna variablerna (Hur trivs du i skolan? + Upplever du skolan som en trygg miljö?) och betyg (Hur ser dina betyg ut?) visade $r = 0,297$ och $p = 0,001$ (n=119) vilket innebär att sambandet är statistiskt signifikant (Se bilaga 2 tabell 6). Den sammanslagna variabeln har medelvärdet 7,51 och standardavvikelsen 2,07. Variabeln betyg har medelvärdet 4,33 och standardavvikelsen 1,4 (Se bilaga 2 tabell 7).

Figur 3:

I diagrammet ovan kan vi se att det finns ett positivt samband.

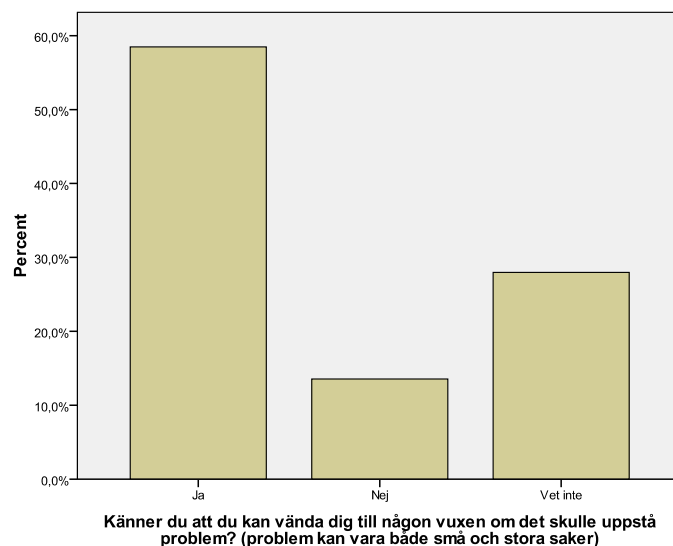
5:4 Finns det brottsförebyggande åtgärder i och omkring skolan?

Vi ställde även frågan om eleverna tyckte det fanns tillräckligt med belysning på vägen till och från skolan. Nästan 60 %, 72 st. svarade att de var nöjda med belysningen (Se bilaga 2 figur 14).

Det går även att se att det är flest flickor, 23 % (27st.), som svarat att de inte är nöjda med belysningen (Se bilaga 2 figur 15).

Vi gjorde även en jämförelse mellan trygghetskänslan i skolan och frågan om belysningen. Där vi såg att de flesta som svarat att det finns tillräckligt med belysning, har även svarat att de känner sig trygga i skolan. De som svarat att de inte känner sig trygga i skolan har även svarat att de inte tycker det finns tillräckligt med belysning (Se bilaga 2 figur 16).

Figur 4:

I diagrammet ovan kan vi utläsa att ungefär 60 %, 72 st. svarade Ja

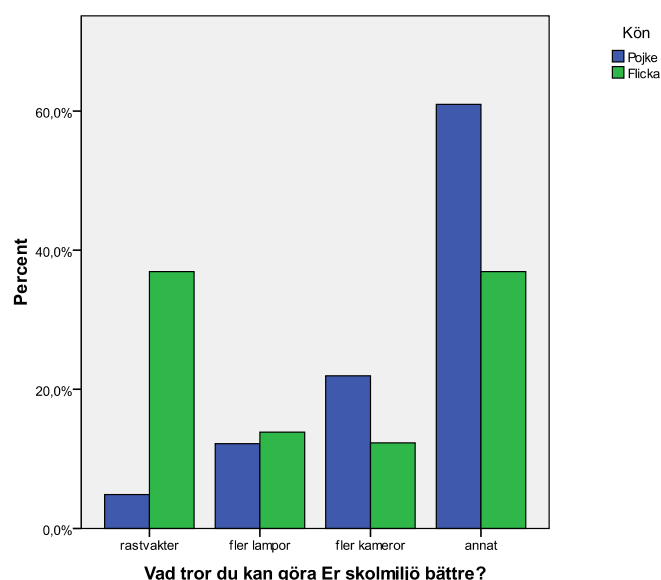
Då vi frågade eleverna om de kände att de kunde vända sig till någon vuxen i skolan då de hade problem (både små och stora saker), svarade nästan 60 % (72 st.) av eleverna Ja, det fanns dock några (14 st.) som svarade Nej. Resultatet kan ni se i figur 4 ovan.

En annan fråga vi ställde var ifall eleverna lagt märke till om det fanns övervakningskameror i eller omkring skolan, på den frågan svarar nästan 60 % (72 st.) Ja (Se bilaga 2 figur 18).

Vi ställde även frågan om eleverna någonsin hade klotttrat, där 43 % (51 st.) av eleverna svarade Ja, fast andra hade klotttrat där innan. Ungefär 25 % (30 st.) av eleverna svarade Ja, på en helt ren yta (Se bilaga 2 figur 19).

5:5 Går det att förbättra trygghetskänslan i och omkring skolans miljö?

Figur 5:

I diagrammet kan vi utläsa att 20 %, 24 st. av pojkarna svarade "fler kameror".

Eleverna fick själva ge förslag på vad som kunde förbättra skolmiljön. Bland alternativen hade vi rastvakter, fler lampor, fler kameror och alternativet annat. De flesta av eleverna, 56 st., angav svaret annat. Saker de föreslog var: att lärarna tar tag i saker, att man ska visa större respekt för varandra och att det ska finnas fler sittplatser. Där fanns även förslag som sa att vapen skulle användas och att eleverna skulle få slippa skolan, huruvida seriösa de förslagen var vill vi inte kommentera. Det var flest flickor, 25 st., som svarade alternativet fler rastvakter.

Vi hade en sista fråga där eleverna fick skriva kommentarer eller påpeka saker, där skrev en elev att lärarna måste bli bättre på att lyssna. Där fanns även upprörda åsikter som ifrågasatte ifall det skulle finnas kameror, som skrev att "det är fan inget fängelse" (Bilaga 2 figur 20).

6. Diskussion

6:1 Elevernas trygghetskänsla i skolmiljön

Majoriteten av eleverna svarade att de kände sig trygga i sin skolmiljö, det fanns dock några som svarade att de inte kände sig trygga. Vi känner att det är viktigt att belysa både de eleverna som kände sig trygga och de som inte kände sig trygga, och trots att det är jättebra att majoriteten känner sig trygga så vill vi försöka belysa skolan om vilka faktorer som är betydelsefulla för trygghet.

Svaren mellan skolorna var trots deras stora geografiska avstånd väldigt lika på nästan varje fråga, vilket tyder på att det är andra faktorer som spelar in på tryggheten än just vart skolan befinner sig geografiskt. Enligt Erik Grevholms rapport så utförde han sin undersökning på en skola i Rinkeby, vilket är en förort till Stockholm, som överlag präglas av hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå (Grevholm 2000). Hade vi utfört vår enkätundersökning i ett mer utsatt område, som t.ex. Rinkeby, hade vi kanske fått annorlunda resultat än vad vi fick.

Då vi ställde frågan ifall eleverna trivdes i skolan svarade de flesta en 4:a (där 1 var dåligt och 5 var bra) vilket tyder på att de flesta trivs i skolan. Detta stämmer ganska bra överens med hur trygga de känner sig, det kan tänkas att ju tryggare man känner sig desto bättre trivs man i skolan. Blir man mobbad eller utfryst är det inte lika roligt att gå till skolan, vilket gör att man trivs mindre.

Det var fler pojkar än flickor som svarade att de kände sig trygga, vilket vi tror kan bero på att flickor är mer öppna med sin otrygghet än pojkar. Vi ställde även frågan om de hade blivit utsatt för några förseelser tidigare och undersökte ifall det påverkade deras trygghetskänsla. De elever som hade blivit utsatt för flera utav förseelserna kände sig inte trygga. De som blivit utsatta för småstöld och avsiktligt våld kände sig trots det ganska trygga i sin skolmiljö, som Skues, Cunningham och Pokharel skrev i sin rapport *The Influence of Bullying Behaviours on Sense of School Connectedness, Motivation and Self-Esteem* utsätts pojkar mer för hotet om fysisk mobbning än flickor. Flickorna drabbas mer av den indirekta verbala mobbningen som också är kränkande, men enligt rapporten inte lika kränkande som den rent fysiska mobbningen (Skues, Cunningham & Pokharel, 2005). Vår undersökning visade att fler flickor svarade att de blivit utsatta för utfrysning än pojkarna. Pojkarna i sin tur hade blivit mer utsatta för småstöld än flickorna. Detta är ytterligare en indikation på att pojkar är mer fysiska i sin mobbning än flickorna.

Vårt resultat skiljer sig från Skues, Cunningham & Pokharels med tanke på att det var flest pojkar som svarat att de kände sig trygga trots att flest pojkar blivit utsatta för småstöld, detta tror vi kan bero på att pojkar förstorar sin trygghetskänsla för att inte verka mesiga. Då vi gjorde en enkätundersökning som var helt anonym borde eleverna kunnat svara ärligt fullt ut, men då vi gick igenom materialet märkte vi att alla inte tog det på lika stort allvar (det framkom framförallt på kommentarerna som skrivits). Som Skues, Cunningham & Pokharel skrev i sin rapport är det väl

känt att pojkarna skapar sin hierarki baserat på fysisk styrka i lekar som ”herre på täppan” och andra fysiska kraftmätningar, dvs. slagsmål på främst skolrasterna (Skues, Cunningham & Pokharel, 2005). Vi tror att pojkarna i vår undersökning även försökte vara häftiga och komma längre upp i hierarkin genom att svara t.ex. ”skolan suger” (Se bilaga 2 figur 15).

Det förekommer allt mer olika typer av mobbning i skolmiljö och en av dem är *psykisk mobbning* som handlar om utfrysning. Det finns också subtila metoder som innefattar metoder som ignorering, undvikande och i form av blickar. Den *verbala mobbningen* förekommer också allt mer i form av glåpord, skvaller och att sprida rykten om andra. I vår undersökning så visade det sig att det var flest flickor som blivit utsatt för psykisk mobbning (Bilaga 2 figur 9). På skolverkets hemsida så kan man läsa om skollagen och läroplanen om vilka skyldigheter skolan har när det kommer till mobbning. Idag ställs höga krav på skolorna när det gäller förebyggande arbete och akuta insatser vid mobbning, kränkningar och diskriminering (www.skolverket.se).

En bidragande orsak till varför det begås småstölder på skolan kan vara att det tycks vara en rolig och spännande grej och att man vill visa sig tuff inför sina kompisar.

6:2 Elevernas trygghetskänsla på väg till och från skolan

Vi antog att det fanns ett samband mellan variablerna trygghet till/från skolan och färdmedel. Vi hade en hypotes om att den elev som gick eller cyklade till skolan var ensam och därmed kände sig mer otrygg än de som t.ex. åkte bil och på så vis hade sällskap.

Enligt Felsons rutinaktivitetsteori så uppkommer en direkt kontakt till brott av följande faktorer: en trolig lagbrytare, ett passande brottsföremål och frånvaron av en kapabel väktare till föremålet (Felson 2003, s. 162). Två närvarande (lagbrytare och brottsföremål) tillsammans med en frånvaro (väktaren) gör den absolut bästa förutsättningen för att begå ett brott. Av teorin så framgår det också att den bästa väktaren inte är polisen utan någon närstående vän eller släkting (Felson 2003, s. 162). Har eleverna sällskap till skolan skyddar de på så vis varandra från att bli lämpliga brottsoffer, vilket leder till att de kan känna sig tryggare.

Enligt vår undersökning visade det sig att de flesta eleverna kände sig trygga när de tog sig till och från skolan, dock fanns det en del som kände sig otrygga. Vi undersökte sambandet mellan deras trygghetskänsla och hur de tog sig till skolan genom ett chi²-test. Där fick vi fram att sambandet inte var statistiskt signifikant (Se bilaga 2 tabell 6).

Anledningen till att vi inte fick något samband kan vara att vi hade för få respondenter. Det kan dessutom bero på att då Felson är amerikan har mycket av hans forskning tagit plats i USA, vilket medför att den kan vara svår att placera på det svenska samhället.

6:3 Sambandet mellan elevernas trygghetskänsla och deras betyg

Korrelationstestet som utfördes mellan variablerna sammanslagen (Hur trivs du i skolan? + Upplever du skolan som en trygg miljö?) och betyg (Hur ser dina betyg ut?) visade $r = 0,297$ och $p = 0,001$ ($n=119$) vilket innebär att sambandet är statistiskt signifikant (Se bilaga 2 tabell 5).

En av anledningarna till detta samband kan vara att elever som känner sig otrygga i skolan stannar hemma eller skolkar mer än de som känner sig trygga vilket medför att de får sämre betyg.

I rapporten "Bullying and Social Objectives", skriven av Björn Ahlström, så har man gjort en undersökning som visar på att elever som känner sig trygga och trivs i skolan presterar bättre resultat. Ett forskningsprojekt vid Umeå universitet har visat på vissa gemensamma mönster för skolor där en hög andel elever trivdes och kände sig trygga (Ahlström 2009).

6:4 De brottsförebyggande åtgärderna

De flesta eleverna svarade att de var nöjda med belysningen runt omkring och på vägen till skolan, det var flest flickor som inte var nöjda med belysningen. En orsak kan vara att flickor känner sig mer utsatt för våldsbrott än pojkar. Flickor matas mer med information om att inte gå hem när det är mörkt ute, inte gå genom parker m.m. Flickor kanske är mer riskmedvetna.

Vi fick även reda på att de som tyckte det fanns bra med belysning kände sig trygga, medan de som inte tyckte det fanns tillräckligt med belysning kände sig otrygga. Angående brottsförebyggande åtgärder frågade vi även eleverna om de hade lagt märke till om det fanns kameror på eller omkring skolan, där svarade de flesta Ja vilket innebär att det finns någon form av övervakningskameror på båda skolorna. Detta kan kopplas samman med Ingrid Sahlins tankar om den primära brottspreventionen, som innebär generella insatser som sätts in för att förhindra att någon individ ska utsättas för brott, t.ex. kameror eller gatubelysning (Sahlin 2000, s. 37). Genom att förbättra belysningen kring skolan kan man förbättra trygghetskänslan hos eleverna.

Då vi frågade eleverna om de kände att de kunde prata med någon vuxen om sina problem svarade de flesta Ja, men det fanns dock några som svarade Nej vilket kan vara tänkvärt.

Angående frågan om klotter fick vi svaret att de flesta hade klottrat, men på en plats där någon annan klottrat innan. För att dra det till våra egna erfarenheter vet vi att då man satt vid en skolbänk där det fanns massa skriver innan, så var det svårt att låta bli att klottra ner någonting själv. Enligt Wilson & Kellings teori om broken windows så skriver dem om hur psykologer och poliser menar att om ett fönster i en byggnad går sönder och förblir sönder dröjer det inte länge innan de andra fönstren också är sönder (Wilson & Kelling 1982, s. 3).

6:5 Förbättra trygghetskänslan

I vår undersökning så svarade många att de ville ha fler rastvakter, mer belysning och fler kameror.

Majoriteten svarade alternativet annat där de bland annat skrivit att lärarna ska ta tag i saker och att man ska visa större respekt för varandra. Det var även många som svarade att de ville ha fler rastvakter, här var andelen flickor större än pojkar. Att ha fler rastvakter kan vara ett bra alternativ på många sätt, dels för att finnas och stötta eleverna om det skulle uppstå några problem.

Detta kan kopplas till Wilson & Kellings teori om broken windows, där de skrev om hur bostadsområden i olika städer använde fotpatrullerande poliser för att förbättra kvalitén på bostadsområdena (Wilson & Kelling 1982, s. 1). Slutsatsen som drogs var att trots att det inte begicks färre brott så kände invånarna i bostadsområdena en större trygghet och även ökat förtroende för polisen (Wilson & Kelling 1982, s. 1).

Vi använder Wilson & Kellings teori på det sättet att vi ser rastvakter som en form av poliser på skolans område, där de håller efter vilka regler som följs och ger konsekvenser till eleverna som inte lyder bestämmelserna. Även om inte skolans stökigheter minskar så kan eleverna ändå få en bättre trygghetskänsla av att veta att det finns lärare eller andra vuxna ute på skolgården som övervakar rasterna. Wilson & Kelling skrev också om hur det var lättare att gå fram och prata med en fotpatrullerande polis, detta ger en känsla av betydelse och tillåter att förklara sitt problem för polisen (Wilson & Kelling 1982, s. 5). Finns det en rastvakt ute som ser vad som händer är det lättare för eleverna att gå fram till den personen och berätta om problemet än att återberätta det i efterhand då ord står mot ord. Det kan även kännas lättare att gå fram och prata med en lärare som finns tillgänglig på raster istället för att uppsöka kurator eller någon att prata med.

Även här går det att koppla till Felsons rutinaktivitetsteori angående kapabla väktare (Felson 2003, s. 162), finns det någon ute som övervakar skolområdet kan eleverna på så vis känna sig tryggare då de inte ses som lämpliga brottsoffer.

Enligt Ahlströms rapport ”Bullying and Social Objectives” hade de framgångsrika skolorna ett organiserat arbete för att nå de så kallade sociala målen. I skolor med mindre mobbning fanns kamratstödjare och mobbningsplan, och elever hade mer inflytande. Lärarna hade en starkare kultur av samarbete och rektorerna tog mobbningen på allvar. På de skolor där eleverna upplevde högst grad av mobbning förnekade eller tog inte rektorerna förekomsten av mobbning allvar (Ahlström 2009).

Vår undersökning visade att de flesta eleverna känner sig trygga i sin skolmiljö och påväg till och från skolan. Det fanns en viss skillnad mellan könen i fråga om trygghet, men den var inte statistiskt signifikant. Undersökningen visade att det fanns ett samband mellan elevernas trygghet och ifall de tidigare blivit utsatta för våldsrelaterade händelser. Det fanns även ett samband mellan elevernas trygghet och hur deras betyg ser ut, ju tryggare eleverna kände sig desto bättre var deras betyg. Brottsförebyggande åtgärder fanns på båda skolorna i form av kameror, däremot efterfrågades bland

annat fler rastvakter.

Vi anser att detta är ett viktigt område att utforska hela tiden och uppdatera forskning och teorier om trygghet i skolmiljön.

För att ge några uppmaningar till skolorna i vår undersökning tycker vi att de bör se över följande punkter och reflektera om de kan praktiseras på deras skola:

- Tillämpa rastvakter (detta kan antingen vara lärare eller någon annan vuxen som finns tillgänglig för eleverna på rasterna.
- Se över skolans sittplatser (vi fick många kommentarer som visade på att eleverna ville ha fler sittplatser).
- Låt eleverna få vara med och bestämma ”reglerna” för just er skola, då känner de sig mer involverade och det blir kanske lättare att upprätthålla reglerna om de själva fått utveckla dem.
- Ha en ”problemlåda” i alla klasser där man varje vecka tömmer och tar upp problemen med klassen.
- Ha temadagar som bland annat handlar om antivåld och mobbning, med t.ex. poliser som föreläsare.
- Mer samarbete mellan kommunen och skolan angående skolmiljön, t.ex. sätta upp mer belysning på skolgården m.m.
- Mer kommunikation mellan föräldrar och lärare, t.ex. om Pelle blir puttad på skolgården så att en lärare ser det kan den läraren skicka ett mail till Pelles föräldrar så att de är medvetna om det.

Till sist vill vi rikta ett tack till dig som läst vårt examensarbete!

7. Referenslista

7:1 Litteratur

- Ahlström, Björn (2009) *Bullying and Social Objectives: A study of Prerequisites for Success in Swedish Schools*. Umeå: Sociologiska institutionen
- Djurfeldt, Göran, Larsson, Rolf & Stjärnhagen, Ola (2003). *Statistisk verktygslåda: samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur
- Ejlertsson, Göran (2005) *Enkäten i praktiken* Lund: Studentlitteratur
- Ejvegård, Rolf (2009) *vetenskaplig metod* Lund: Studentlitteratur
- Lilly, Robert J., Cullen, Francis T. & Ball, Richard A. (2007) *Criminological Theory: Context and Consequences*. Thousand Oaks, London & New Delhi: SAGE Publications
- Sahlin, Ingrid (2000) *Brottsprevention som begrepp och samhällsfenomen* Lund: Arkiv förlag
- Svenning, Conny (2000) *Metodboken* Lund: Lorentz förlag
- Trost, Jan (2007) *Enkätboken* Lund: Studentlitteratur

7:2 Artiklar:

- Skues, Jason L., Cunningham Everarda G., Pokharel, Trilochan (2005) Tillgänglig: <http://www.atypon-link.com/AAP/doi/pdf/10.1375/ajgc.15.1.17?cookieSet=1> läst den 15 mars 2011
- Wilson, James Q. & Kelling, George L (1982) *The police and neighborhood safety: Broken windows* Tillgänglig: http://www.manhattan-institute.org/pdf/_atlantic_monthly-broken_windows.pdf läst den 2010-12-15

7:3 Internetkällor

- Frenzel, Anna, Irlander, Åsa & Töyrä, Annika (2011) Tillgänglig: http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=2011_01_NTU_2010_webb_2.pdf&url=/dynamaster/file_archive/110128/6a480632376db5d0c897b43d9a956fc3/2011%255f01%255fNTU%255f2010%255fwebb%255f2.pdf läst den 2011-02-21
- Grevholm, Erik (2000) *Idéskrift 3. Brottsförebyggande åtgärder i praktiken*. Tillgänglig: [http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.107.0.=1.\(2010-11-15\)](http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.107.0.=1.(2010-11-15)) läst den 2010-12-20
- Mallén, Agneta (2005) Tillgänglig: <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=24410&fileOid=26558> läst den 2011-03-15
- Malmberg, Fredrik (2011) Tillgänglig: <http://barnombudsmannen.blogspot.com/2011/01/skolan-ar-en-otrygg-arbetsplats.html> läst den 2011-01-15

- Skolverket 2007 läst den 2010-12-17 (<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1734>)

8. Bilagor

8:1 Bilaga 1 Enkäten:

Högskolan Kristianstad

Trygghet är en upplevd känsla som ser olika ut beroende på vem man ställer frågan till. Vårt syfte med denna undersökning är att ta reda på vad just du tycker stämmer in på ordet trygghet.

Därför har vi valt att utföra en trygghetsundersökning bland högstadieelever i årskurs 9 på 2 skolor i södra och norra Sverige.

Ditt deltagande är frivilligt, men det är betydelsefullt för undersökningens kvalitet att du som får frågeformuläret besvarar det. Försök svara så fullständigt som möjligt på alla frågorna.

Svaren vi får av undersökningen ger oss möjlighet att påverka och förbättra skolmiljön.

Dina svar kommer att behandlas konfidentiellt!

Det vill säga att materialet är helt anonymt och kommer inte att kunna kopplas till dig som person. Några möjligheter att identifiera just ditt svar finns därför inte. Enkäterna kommer att förstöras så fort vi är klara med vår uppsats.

Om du har några frågor eller synpunkter angående enkäten eller vår undersökning hör gärna av dig till karolina.fastrup0004@stud.hkr.se eller johanna.holmgren0026@stud.hkr.se

Vi vill tacka på förhand för att ni deltagit i vår studie!

Kristianstad december 2010

Karolina Fastrup
Studerande

Johanna Holmgren
Studerande

Först följer några frågor angående din bakgrund och skolgång. Kryssa i eller fyll i passande alternativ, endast ett alternativ per påstående. Vid frågor med siffror som svarsalternativ, ringa in den siffra som stämmer bäst in.

1. Kön? Man Kvinna
2. Hur trivs du i skolan? Dåligt Bra
1 2 3 4 5
3. Hur ser dina betyg ut? IG G VG MVG
(gör en ungefärlig uppskattning, t.ex. Lisa har ungefär hälften G & hälften VG så hon ringar in siffran 4. Pelle har mest G så han ringar in siffran 3)
1 2 3 4 5 6 7
4. Hur tar du dig till och från skolan? Går
 Cyklar
 Kör moped
 Åker bil
 Åker buss
 Åker tåg
 Annat.....

Nedan följer några frågor angående din trygghetskänsla. Kryssa i eller fyll i passande alternativ, endast ett alternativ per påstående. Vid frågor med siffror som svarsalternativ, ringa in den siffra som stämmer bäst in.

5. Upplever du skolan som en trygg miljö? Ja Nej
1 2 3 4 5
6. Känner du att du kan vända dig till någon vuxen i skolan om det skulle uppstå problem? Ja
(problem kan vara både små och stora saker) Nej
 Vet inte
7. Hur trygg känner du dig när Inte alls trygg Mycket trygg
trygg du tar dig till och från skolan? 1 2 3 4 5

8. Tycker du att det finns tillräckligt med belysning på vägen till och från skolan?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Sist kommer några frågor angående brott och förebyggande åtgärder. Kryssa i eller fyll i passande alternativ, endast ett alternativ per påstående om det inte anges annat.

9. Har du lagt märke till om ni har några övervakningskameror i eller omkring skolan?

- Ja
- Nej
- Vet inte

10. Har du någon gång blivit utsatt för följande under skoltid?
(flera kryss är möjliga)

- Utfrysning
- Avsiktligt våld
- Småstölder
- Inget av det

11. Har du någonsin klottrat?
(kan vara överallt; både på väggar, bänkar, i böcker m.m.)

- Ja, på en helt ren yta
- Ja, fast andra hade klottrat där innan.
- Nej, aldrig
- Vet inte

12. Vad tror du kan göra Er skolmiljö bättre?

- Rastvakter
- Fler lampor
- Fler kameror
- Annat.....

13. Ge gärna kommentarer kring enkäten eller om det är något annat du vill påpeka, det kan vara något som enkäten missat m.m.

.....
.....
.....

Tack så mycket för Ert deltagande, har ni frågor eller vill informera oss om något annat går det bra att kontakta oss på karolina.fastrup0004@stud.hkr.se eller johanna.holmgren0026@stud.hkr.se

8:2 Bilaga 2 Tabeller & Diagram:

Tabell 2:

Skolorråde * Kön Crosstabulation

Count

		Kön		Total
		Pojke	Flicka	
Skolorråde	Norra Sverige	30	36	66
	Södra Sverige	22	31	53
Total		52	67	119

Tabellen visar att det var 30 pojkar från norra Sverige som besvarade enkäten.

Tabell 3:

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,926 ^a	2	,629
Likelihood Ratio	,946	2	,623
Linear-by-Linear Association	,022	1	,882
N of Valid Cases	119		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,87.

P-värde = 0,629 vilket innebär att sambandet inte är statistiskt signifikant.

Tabell 4:

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,243 ^a	2	,537
Likelihood Ratio	1,239	2	,538
Linear-by-Linear Association	,088	1	,766
N of Valid Cases	119		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,02.

P-värde = 0,537 vilket innebär att sambandet inte är statistiskt signifikant.

Tabell 5:

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,193 ^a	2	,006
Likelihood Ratio	10,318	2	,006
Linear-by-Linear Association	9,226	1	,002
N of Valid Cases	115		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,30.

P-värde = 0,006 vilket innebär att sambandet är statistiskt signifikant.

Tabell 6:

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,588 ^a	4	,629
Likelihood Ratio	3,719	4	,445
Linear-by-Linear Association	,366	1	,545
N of Valid Cases	119		

a. 6 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,54.

P-värde = 0,629 vilket innebär att sambandet inte är statistiskt signifikant.

Tabell 7:

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Sammanlagen	7,5126	2,07432	119
betyg3	4,3277	1,39070	119

Vi kan se i tabellen att medelvärdet på variabeln sammanlagen är 7,51

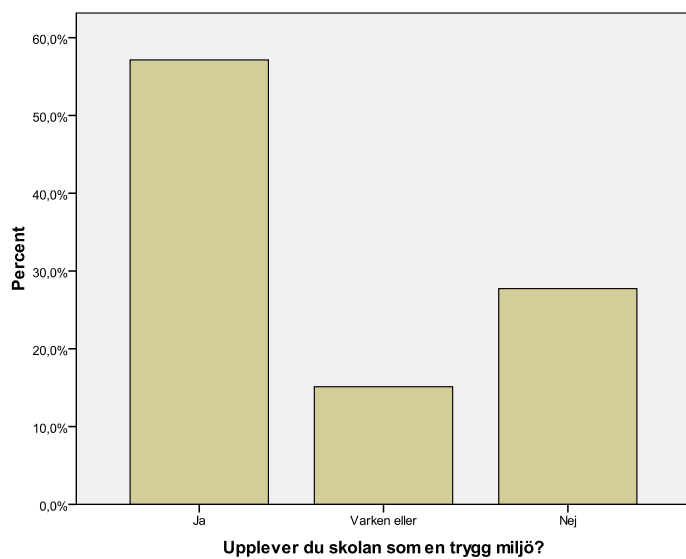
Correlations

		Sammanlagen	betyg3
Sammanlagen	Pearson Correlation	1	,297**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	119	119
betyg3	Pearson Correlation	,297**	1
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	119	119

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

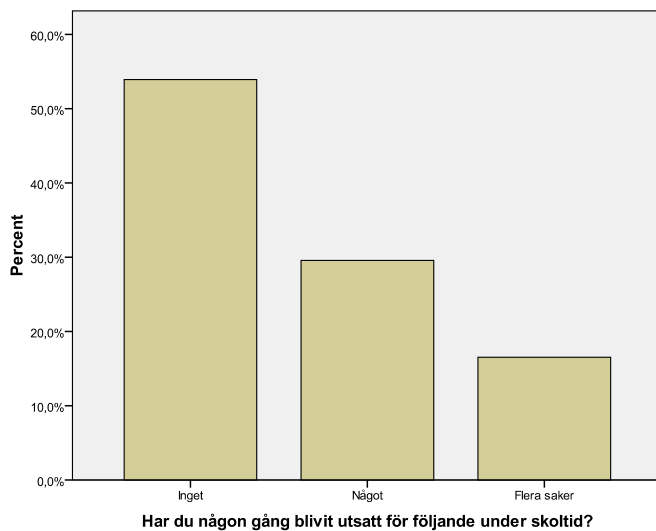
Vi kan se i tabellen att r-värdet = 0,297

Figur 6:

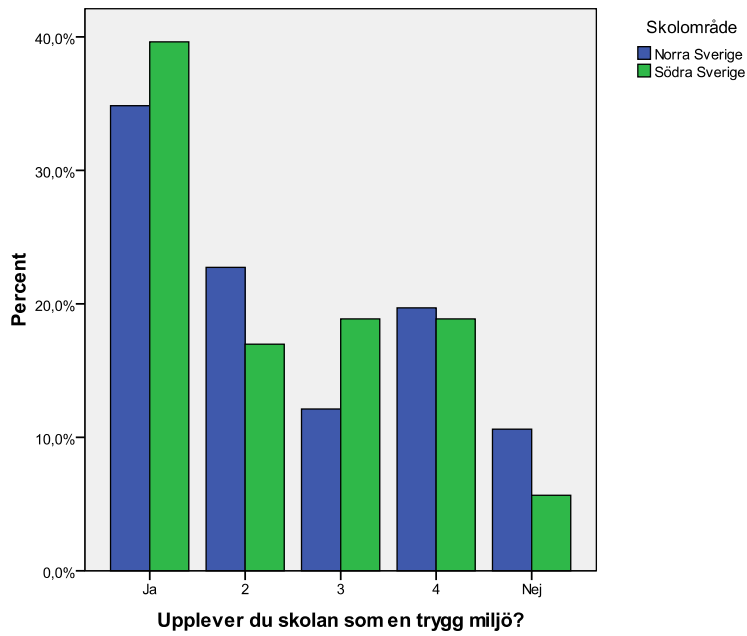
Diagrammet visar att det är ungefär 58 % (69 st.) av eleverna som svarat Ja.

Figur 7:

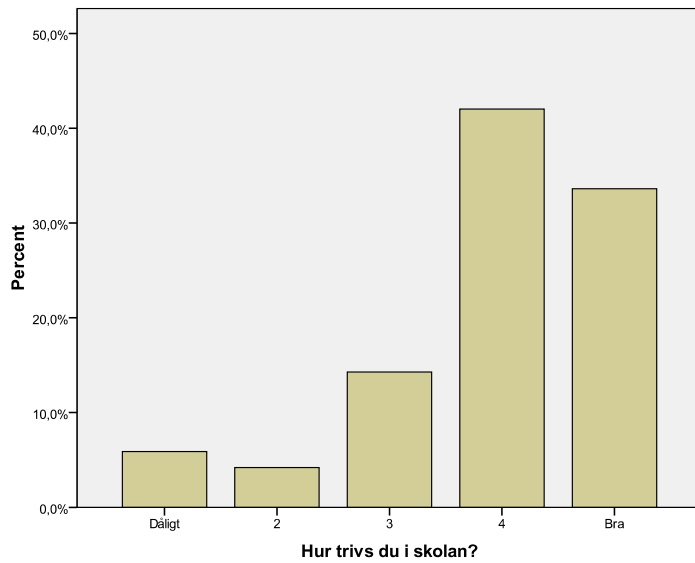
Diagrammet visar att ungefär 55 % (65 st.) av eleverna har svarat inte blivit utsatt för något.

Figur 8:

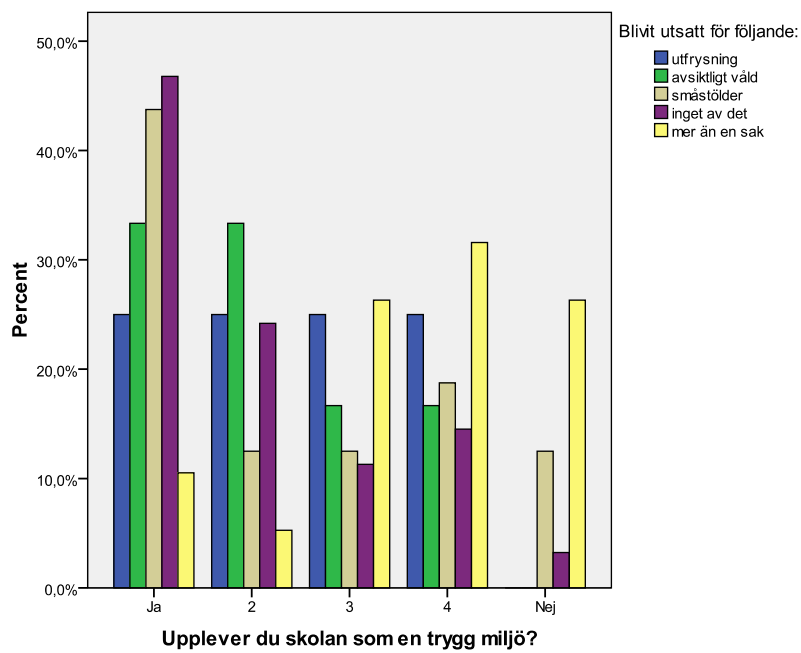
Diagrammet visar att det var nästan 40 % av eleverna i Södra Sverige som svarade Ja.

Figur 9:

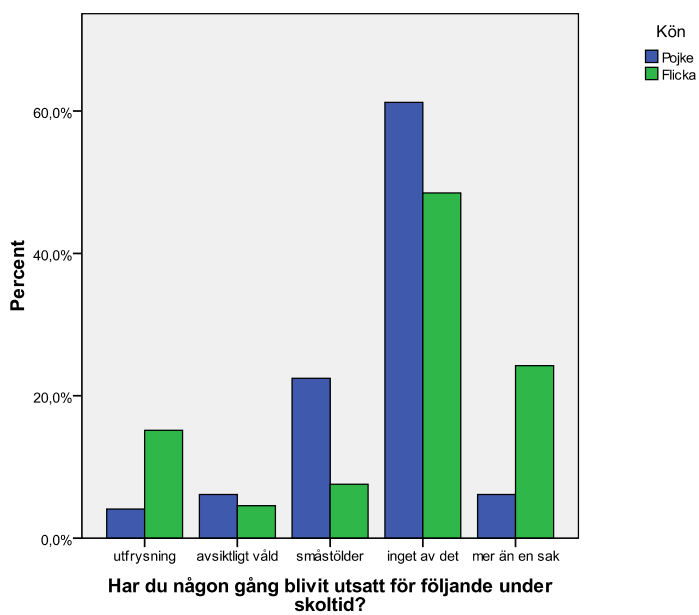
Diagrammet visar att ungefär 41 % (49 st.) av eleverna svarat 4.

Figur 10:

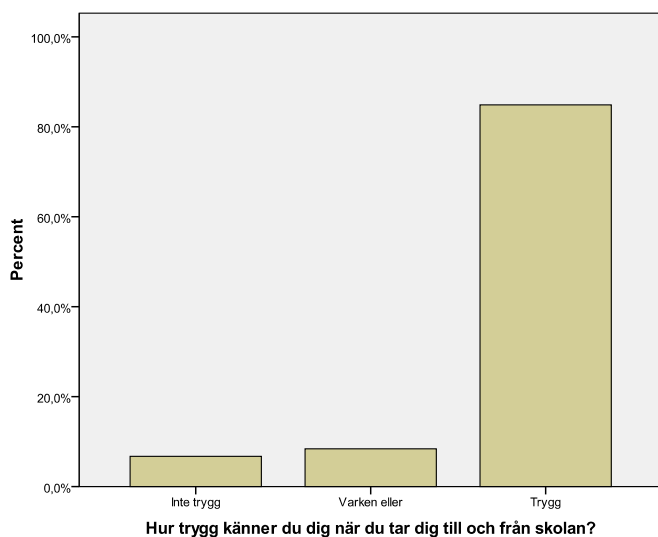
I diagrammet kan vi utläsa att 44 % av de som blivit utsatta för småstöld svarat Ja.

Figur 11:

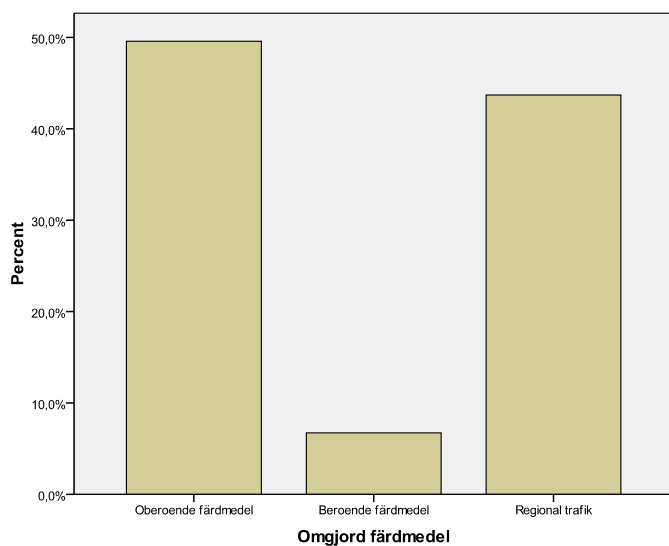
Diagrammet visar att det var 60 % av pojkarna som svarade Inget av det.

Figur 12:

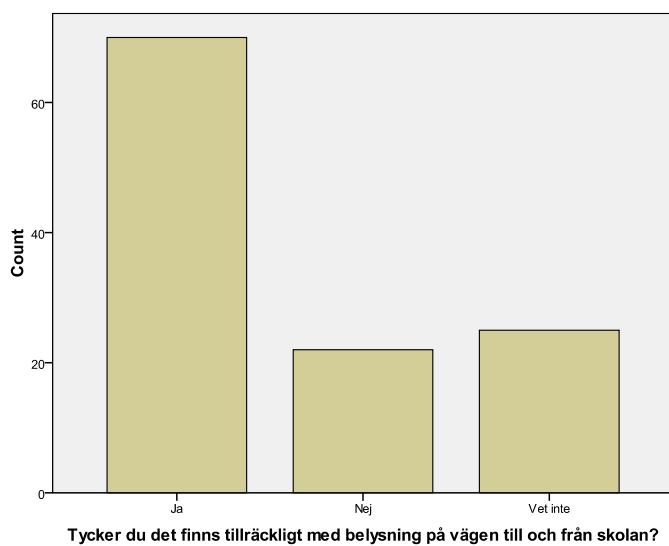
Diagrammet visar att ungefär 83 % (99 st.) av eleverna känner sig trygga när de tar sig till och från skolan.

Figur 13:

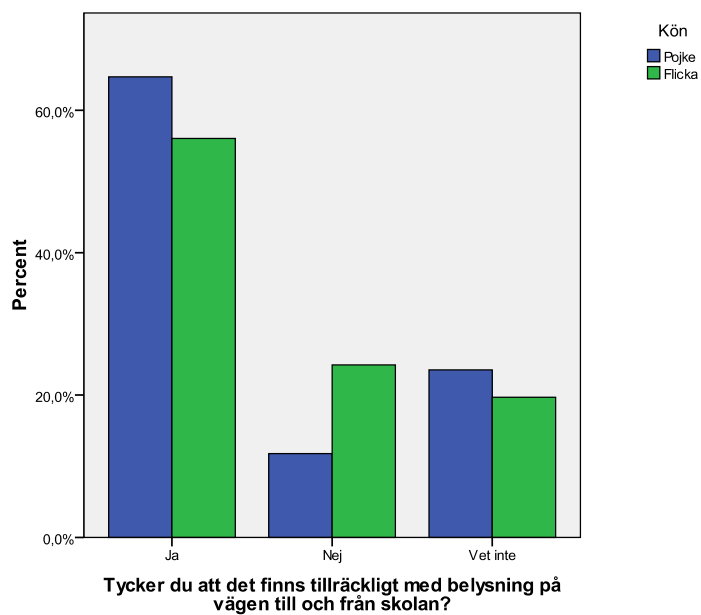
Diagrammet visar att ungefär 50 % (59 st.) av eleverna tar sig oberoende till skolan.

Figur 14:

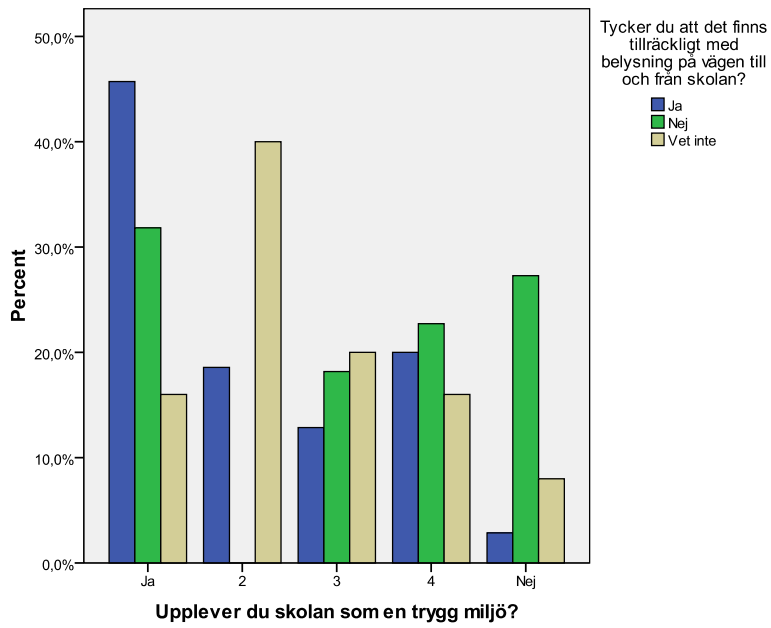
Diagrammet visar att det var 20 % av eleverna som svarade Nej.

Figur 15:

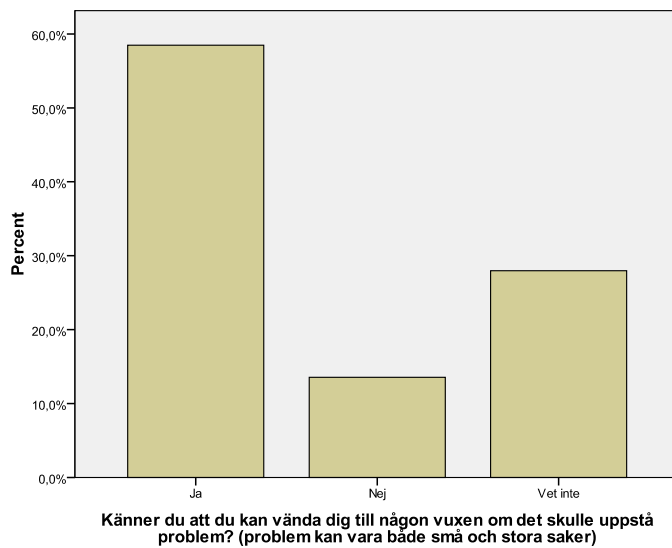
I diagrammet kan vi utläsa att nästan 60 % av flickorna svarade Ja.

Figur 16:

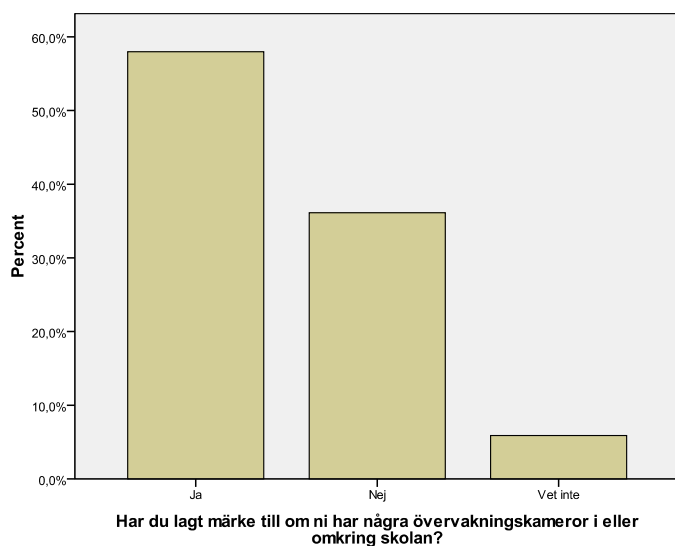

I diagrammet kan vi utläsa att ungefär 46 % av de som tycker det finns tillräckligt med belysning på vägen till och från skolan svarat Ja.

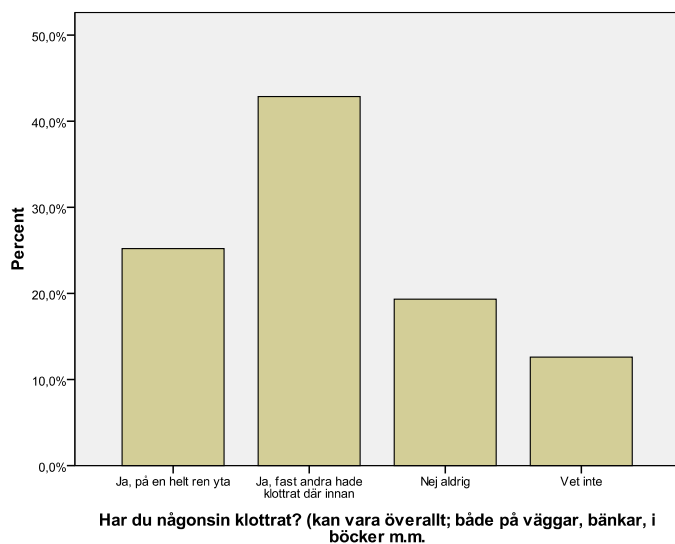
Figur 17:

Figur 18:

Figur 19:

Figur 20:

Kommentarer:

- Kameror? Det är fan inget fängelse.
- Kommer inte på något
- Skolan suger
- Trevligt lov
- Det här är drygt för jag vill gå på jullov.
- Vi har jullov och då ska vi hålla på fylla i något jävla papper.
- Lärarna mobbar mig.
- Mer belysning för mörkt här, mindre solförmörkelse.
- Vår skola suger.
- Inget
- Onödigt att göra.
- Det känns bra att veta att ni försöker förbättra skolan.
- Inget.
- Vet inte.

- Ingen solförmörkelse i skolan.
- Kan inte påpeka något speciellt.
- Snöbollskrig är ganska vanligt.
- Den var mycket bra.
- Den var mycket trevlig och ett bra tidsfördriv dock är ni lite dåliga på att formulera frågor.
- Mycket bra.
- Mycket bra.
- Nej, tack.
- Trevlig, konstig, jobbig, ful, orealistisk.
- Lärarna måste bli bättre på att lyssna.
- Tycker detta är fullt seriöst.